«ҚазТрансОйл» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудиторлар есебімен

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудиторлар есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп 1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп 3-4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп 5-6
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп 7
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер 8-64

Building a better working world

«Эрнст энд Янг» ЖШС
Әл-Фараби д-лы, 77/7
«Есентай Тауэр» ғимараты
Алматы қ., 050060
Қазақстан Республикасы
Тел.: +7 727 258 5960
Факс: +7 727 258 5961
www.ey.com

ТОО «Эрнст энд Янг»
пр. Аль-Фараби, 77/7
здание «Есентай Тауэр»
г. Алматы, 050060
Республика Казахстан
Тел.: +7 727 258 5960
Факс: +7 727 258 5961

Ernst & Young LLP
Al-Farabi ave., 77/7
Esentai Tower
Almaty, 050060
Republic of Kazakhstan
Tel.: +7 727 258 5960
Fax: +7 727 258 5961

Тәуелсіз аудиторлардың қорытындысы

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның акционерлеріне

Біз «ҚазТрансОйл» АҚ-ның және оның еншілес кәсіпорындарының (бұдан әрі – «Топ») қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының маңызды аспектілері туралы ақпарат пен басқа да түсіндірме ақпараты жатады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты басшылықтың жауапкершілігі

Компания басшылығы көрсетілген шоғырландырылған қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалуы мен шынайылығы үшін және басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ қаржылық есептілікті жасауға қажет болатын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің міндетіміз жүргізілген аудиттің негізінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы өз ойымызды білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Осы стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса берілген шоғырландырылған қаржылық есептілікте маңызды бұрмалану жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындай етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудитке қаржылық есептілікте ұсынылған сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдерді алуға бағытталған рәсімдердің орындалуын қамтиды. Шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан қаржылық есептіліктің едәуір бұрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда, рәсімдерді таңдау аудиторлар тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор қаржылық есептілікті дайындау мен дұрыс беруге қатысты ішкі бақылау аспектілерін ұйымның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажетті аудит рәсімдерін анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ аудитке пайдаланылған есеп саясатының дұрыстығын және басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаудың негізділігін бағалау және жалпы қаржылық есептіліктің ұсынылуын бағалау жатады.

Біз алған аудиторлық дәлелдер аудиторлық қорытындымызды білдіруге негіздемені ұсыну үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп санаймыз.

Building a better working world

Қорытынды

Біздің ойымызша шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық маңызды аспектілерде «ҚазТрансОйл» АҚ-ның және оның еншілес кәсіпорындарының 2014 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қаржы нәтижелері мен көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес шынайы түрде көрсетеді.

Ernst & Young LLP

Александр Назаркулов
Аудитор

Аудитордың 2012 жылғы 6 қаңтардағы
№0000059 біліктілік куәлігі

Евгений Жемалетдинов
Бас директор
«Эрнст энд Янг» ЖШС

Қазақстан Республикасында аудиторлық қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік лицензия сериясы МФЮ - 2, № 0000003, Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігімен 2005 жылғы 15 шілдеде берілген

2015 жылғы 24 ақпан

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың теңгемен	Ескертпе	**2014 жылғы 31 желтоқсанға**	2013 жылғы 31 желтоқсанға
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	6	**415.390.661**	401.108.901
Материалдық емес активтер	7	**5.479.443**	5.701.002
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар	8	**49.843.334**	53.554.027
Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер	9	**11.307.451**	5.835.651
Банк салымдары	15	**3.729.880**	576.541
Өзге де ұзақ мерзімді активтер		**16.723**	123.904
		485.767.492	466.900.026
Ағымдағы активтер			
Тауарлы-материалдық қорлар	10	**3.044.558**	2.346.043
Сауда және өзге де дебиторлық берешек	11	**5.803.874**	4.548.932
Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер	12	**1.111.935**	842.702
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		**5.814.807**	3.994
Өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	13	**6.196.069**	3.144.714
Өзге де ағымдағы активтер	14	**3.380.259**	3.946.793
Банк салымдары	15	**32.112.242**	83.116.538
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	**42.174.720**	25.645.348
		99.638.464	123.595.064
Сатуға арналған деп жіктелген активтер		**1.261**	32.138
		99.639.725	123.627.202
Активтер жиыны		**585.407.217**	590.527.228

Есеп саясаты және 8-64 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескертпе	2014 жылғы 31 желтоқсанға	2013 жылғы 31 желтоқсанға
Меншікті капитал және міндеттемелер			
Меншікті капитал			
Жарғылық капитал	17	**61.937.567**	61.937.567
Активтерді қайта бағалау бойынша резерв	17	**138.237.679**	171.902.104
Капиталдың өзге де резервтері	17	**(1.810.575)**	(1.016.496)
Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв		**14.860.910**	10.069.002
Үлестірілмеген пайда		**244.418.740**	224.377.740
Меншікті капитал жиыны		**457.644.321**	467.269.917
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	18	**11.204.603**	9.333.180
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	32	**41.167.915**	43.537.849
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервтер	23	**20.631.009**	16.677.538
Болашақ кезеңдер кірістері	19	**4.423.082**	4.079.971
		77.426.609	73.628.538
Ағымдағы міндеттемелер			
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	18	**408.757**	322.000
Төленуге жататын корпоративтік табыс салығы		**910.109**	1.467.675
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	20	**15.773.741**	11.096.007
Алынған алғытөлемдер	21	**16.746.436**	17.181.723
Төлемге өзге де салықтар	22	**3.226.928**	2.587.351
Резервтер	23	**316.065**	228.125
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	24	**12.954.251**	16.745.892
		50.336.287	49.628.773
Міндеттемелер жиыны		**127.762.896**	123.257.311
Меншікті капитал мен міндеттемелер жиыны		**585.407.217**	590.527.228
Бір жай акцияның теңгерімдік құны *(теңгемен)*	17	**1.176**	1.200

2015 жылғы 24 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор

Қ.М. Қабылдин

Бас бухгалтер

М.К. Сармағамбетова

Есеп саясаты және 8-64 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 2014 жылғы	2013 жылғы
Түсім	25	**206.637.113**	196.366.805
Өткізімнің өзіндік құны	26	**(121.309.073)**	(110.968.699)
Жалпы пайда		**85.328.040**	85.398.106
Жалпы және әкімшілік шығыстар	27	**(13.592.935)**	(11.027.504)
Өзге де операциялық кірістер	28	**1.461.472**	1.591.990
Өзге де операциялық шығыстар	29	**(650.029)**	(681.742)
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал	6	**(8.119.432)**	(12.663.453)
Операциялық пайда		**64.427.116**	62.617.397
Бағамдық айырмадан болған кіріс, нетто		**1.055.964**	103.799
Қаржылық кірістер	30	**4.517.047**	4.197.234
Қаржылық шығындар	31	**(1.615.566)**	(1.374.236)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың (шығындардағы)/ кірістердегі үлесі	8	**(6.255.050)**	11.846.567
Салық салғанға дейінгі пайда		**62.129.511**	77.390.761
Табыс салығы бойынша шығыстар	32	**(15.698.946)**	(13.847.161)
Есепті жылдағы таза пайда		**46.430.565**	63.543.600
Акцияға пайда *(теңгемен)*	17	**121**	165

Есеп саясаты және 8-64 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 2014 жылғы	2013 жылғы
Өзге де жиынтық кіріс			
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жататын өзге де жиынтық кіріс			
Шетел бөлімшелерінің есептілігін қайта есептеу кезіндегі бағамдық айырмашылық		**4.742.851**	188.238
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың шетел бөлімшелерінің есептілігін қайта есептеу кезіндегі бағамдық айырмашылық		**49.057**	4.888
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жататын таза өзге де жиынтық кіріс		**4.791.908**	193.126
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық (залал)/кіріс			
Топтың негізгі құралдарын қайта бағалануы және құнсыздануы	6	**(24.595.646)**	49.256.090
Табыс салығының әсері	32	**4.676.756**	(9.496.299)
		(19.918.890)	39.759.791
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарының қайта бағалануы және құнсыздануы		**3.576.974**	1.627.422
Табыс салығының әсері		**(715.395)**	(325.483)
		2.861.579	1.301.939
Топтың активтерін пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша резерв	23	**(1.678.425)**	–
Табыс салығының әсері	32	**335.685**	–
		(1.342.740)	–
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша резерв		**334.774**	126.425
Табыс салығының әсері		**(63.433)**	(87.757)
		271.341	38.668
Топ қызметкерлеріне сыйақылар бойынша актуарлық залалдар	18	**(992.599)**	(1.292.000)
Табыс салығының әсері	32	**198.520**	258.400
		(794.079)	(1.033.600)
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын таза өзге де жиынтық (залал)/кіріс		**(18.922.789)**	40.066.798
Салықты шегергендегі өзге де жиынтық (залал)/кіріс		**(14.130.881)**	40.259.924
Есепті жылға салықты шегергенде өзге де жиынтық кіріс жиыны		**32.299.684**	103.803.524

2015 жылғы 24 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор

К.М. Кабылдин

Бас бухгалтер

М.К. Сармагамбетова

Есеп саясаты және 8-64 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 2014 жылғы	2013 жылғы
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Салық салынғанға дейінгі пайда		**62.129.511**	77.390.761
Салық салынғанға дейінгі таза ақша ағындары мен салыстыруға арналған ақшалай емес түзетулер			
Тозу және өтелім	26, 27	**33.696.049**	30.202.852
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто	27	**18.661**	56.405
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың шығындарындағы/(кірістеріндегі) үлесі	8	**6.255.050**	(11.846.567)
Қаржы шығындары	31	**1.615.566**	1.374.236
Қаржы кірістері	30	**(4.517.047)**	(4.197.234)
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақылар, өткен жылдардағы қызметтер құны	18	**–**	1.008.000
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақылар, ағымдағы жылдың қызметтер құны	18	**802.461**	495.000
Резервтерді есептеу, нетто	23	**53.560**	9.188
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығуынан болатын залал, нетто	29	**208.654**	461.068
Қорларды сатудан түскен кіріс, нетто	28, 29	**(248.512)**	(311.726)
Активтерді сатудан түскен кіріс, нетто	28	**(61.090)**	(257.696)
Материалдық емес активтердің құнсыздануы	7	**302.114**	165.670
Негізгі құралдардың құнсыздануы	6	**8.119.432**	12.663.453
Кредиторлық берешекті есептен шығарудан түскен кіріс	28	**(75.689)**	(23.853)
Болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі		**(428.123)**	(410.642)
Бірлескен бақылудағы кәсіпорындар пайдасына шығарылған қаржы кепілдігінің өтелімі	28	**–**	(26.463)
Бірлескен бақылудағы кәсіпорындар пайдасына шығарылған қаржы кепілдігін тануды доғару	28	**–**	(177.743)
Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қалпына келтіру міндеттемелері бойынша резервтерді бағалауды қайта қарау	29	**275.965**	–
Әрекетсіз тұрған мұнай айдау станцияларын жою	29	**89.126**	21.212
Ескірген және өтімсіз тауар-материалдық қорлар бойынша резервтерді (қайтару)/есептеу, нетто	27	**(5.342)**	2.524
Айналым капиталының өзгерісіне дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағыны		**108.230.346**	106.598.445
Операциялық активтердегі (ұлғаю)/азаю			
Тауар-материалдық қорлар		**3.537.525**	690.918
Сауда және өзге де дебиторлық берешек		**(1.274.316)**	(2.076.956)
Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер		**(268.324)**	(240.093)
Өтеуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алғытөлемдер		**(3.950.262)**	(1.422.150)
Өзге де қысқа мерзімді активтер		**603.319**	501.507
Операциялық міндеттемелердегі ұлғаю/(азаю)			
Сауда және өзге де кредиторлық берешек		**2.884.424**	(545.491)
Алынған алғытөлемдер		**(435.287)**	1.211.028
Төлемге өзге де салықтар		**639.577**	947.550
Өзге де ағымдағы және ұзақ мерзімді міндеттемелер және қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		**(2.972.212)**	4.231.041

Есеп саясаты және 8-64 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 2014 жылғы	2013 жылғы
Операциялық қызметтен түскен ақша ағыны		**106.994.790**	109.895.799
Төленген табыс салығы		**(18.965.585)**	(16.350.776)
Алынған пайыздар		**5.878.926**	2.356.479
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағыны		**93.908.131**	95.901.502
Инвестициялық қызметтен түскен ақша ағыны			
Банк салымдарын алу		**128.562.356**	56.047.879
Банк салымдарын орналастыру		**(81.978.050)**	(85.128.680)
Негізгі құралдарды сатып алу		**(82.725.157)**	(32.801.915)
Материалдық емес активтерді сатып алу		**(228.913)**	(203.738)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатудан және сатуға арналған деп жіктелген активтерден түскен түсім		**309.264**	1.118.641
Алынған дивидендтер		**717.898**	647.769
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағыны		**(35.342.602)**	(60.320.044)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағыны			
Төленген дивидендтер	17	**(41.925.280)**	(28.847.670)
Қаржы қызметінде пайдаланылған таза ақша ағыны		**(41.925.280)**	(28.847.670)
Бағамдық айырманың әсері		**(110.877)**	(42.484)
Ақша қаражаттарындағы және олардың баламаларындағы таза өзгерістер		**16.529.372**	6.691.304
Жылдың басына ақша қаражаттары және олардың баламалары		**25.645.348**	18.954.044
Жылдың аяғына ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	**42.174.720**	25.645.348

2015 жылғы 24 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор

Қ.М. Қабылдин

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың теңгемен	Жарғылық капитал	Активтерді қайта бағалау бойынша резерв	Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв	Капиталдың өзге де резервтері	Үлестірілмеген пайда	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	171.902.104	10.069.002	(1.016.496)	224.377.740	467.269.917
Есепті жылдағы таза пайда	–	–	–	–	**46.430.565**	**46.430.565**
Өзге де жиынтық (залал)/кіріс	–	**(18.128.710)**	**4.791.908**	**(794.079)**	–	**(14.130.881)**
Бір жылға жиынтық кіріс жиыны	–	**(18.128.710)**	**4.791.908**	**(794.079)**	**46.430.565**	**32.299.684**
Қайта бағаланған негізгі құралдардың өтелімі	–	**(15.535.715)**	–	–	**15.535.715**	–
Дивидендтер *(17-ескертпе)*	–	–	–	–	**(41.925.280)**	**(41.925.280)**
2014 жылғы 31 желтоқсанға	**61.937.567**	**138.237.679**	**14.860.910**	**(1.810.575)**	**244.418.740**	**457.644.321**
2012 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	144.421.031	9.875.876	17.104	176.062.485	392.314.063
Есепті жылдағы таза пайда	–	–	–	–	63.543.600	63.543.600
Өзге де жиынтық кіріс	–	41.100.398	193.126	(1.033.600)	–	40.259.924
Бір жылға жиынтық кіріс жиыны	–	41.100.398	193.126	(1.033.600)	63.543.600	103.803.524
Қайта бағаланған негізгі құралдардың өтелімі	–	(13.619.325)	–	–	13.619.325	
Дивидендтер *(17-ескертпе)*	–	–	–	–	(28.847.670)	(28.847.670)
2013 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	171.902.104	10.069.002	(1.016.496)	224.377.740	467.269.917

2015 жылғы 24 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор

К.М. Кабылдин

Бас бухгалтер

М.К. Сармағамбетова

Есеп саясаты және 8-64 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2014 жылдың 31 желтоқсанына «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ» немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияда қатысудың бақылау үлесі (90%) тиесілі. ҚМГ толығымен «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» тұлғасында Үкіметке тиесілі. Акциялардың қалған 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі.

2013 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2014 жылғы 31желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚК» АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Batumi Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Кипр	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, Батуми қ. Теңіз кемежайын және мұнай құю терминалын пайдалану	100%	100%

Компания және оның еншілес ұйымы бұдан әрі мәтін бойынша «Топ» ретінде қаралады.

Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), Астана (Ұжымдық пайдалану есептеу орталығы) қалаларында орналасқан 4 филиалы және Ресей Федерациясында (Мәскеу, Омбы және Самара қалалары) өкілдік кеңселері бар.

Компания Қазақстан Республикасы аумағында ұзындығы 5.700 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 2.148 км суағызғылар желісі бар. Мұнымен қатар, Компания басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, ауыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Компанияның МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары Қазақстан мұнайын Қытайға тасымалдау үшін пайдаланылатын Кеңқияқ – Атырау, Кеңқияқ – Құмкөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді. Компанияның BTL еншілес кәсіпорнына Батуми мұнай терминалы және негізгі қызметі мұнай құю және құрғақ жүктерін сақтау және ауыстырып құю болып табылатын Батуми теңіз кемежайын басқару құқығы тиесілі.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау Комитетінің (бұдан әрі – «ТМРжБҚК») объектісі болып табылады. ТМРжБҚК (бұрын – Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу агенттігі) тарифті, сондай-ақ тарифтік мөлшерлемелерді есептеу әдіснамасын бекіту үшін жауапты, бұлардың негізінде Топ Қазақстан Республикасындағы кірістердің негізгі үлесін алады.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал бағасын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың бағасынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке ала алмайды.

2014 жылғы 1 қаңтардан бастап Компанияның ішкі және экспорттық нарықтарға мұнай айдау тарифтерін өсіру туралы 2013 жылғы 27 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу агенттігінің (бұдан әрі – «ТМРА») бұйрығы күшіне енді: ішкі нарыққа 1.000 км-ге мұнайдың 1 тоннасын тасымалдауға тариф 1.954,5 теңгеден 2.931,8 теңгеге дейін өсті (50%-ға арттырылды), экспортқа мұнай айдауға 1.000 км-ге мұнайдың 1 тоннасын тасымалдауға тариф 4.732,6 теңгеден 4.850,6 теңгеге дейін өсті (2,5%-ке арттырылды).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

2014 жылғы 1 сәуірден бастап Компанияның экспортқа мұнай айдау тарифін өсіру туралы 2014 жылғы 20 наурыздағы ТМРА-ның бұйрығы күшіне енді, 1.000 км-ге мұнайдың 1 тоннасын тасымалдауға тариф 4.850,6 теңгеден 5.817,2 теңгеге дейін өсті (19,9%-ға арттырылды).

ТМРжБҚК-ның 2014 жылғы 4 қарашадағы бұйрығымен 2014 жылғы 1 қаңтардан бастап «Атасу» бас мұнай айдау стансасында (бұдан әрі – «БМАС») мұнайды ауыстырып құюды қоса алғанда, Ресей Федерациясының шекарасынан бастап Қазақстан Республикасының шекарасына дейін (Прииртышск) – Атасу (Қазақстан Республикасы) учаскесінде ресейлік мұнайды Қазақстан Республикасының аумағы арқылы Қытай Халық Республикасына тасымалдауға арналған тарифтер 1 тонна үшін ҚҚС-ты есептемегенде (Компания үшін) 2,63 АҚШ доллар мөлшерінде енгізілді. Бұрын мұнай тасымалдау тарифі 1 тонна үшін ҚҚС-ты есептемегенде 117,31 теңгені, мұнайды ауыстырып құюға 1 тонна үшін ҚҚС-ты есептемегенде 284,41 теңге болатын.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Компанияның бас директоры және бас бухгалтері 2015 жылғы 24 ақпанда бекітті және басып шығаруға рұқсат етті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ҚЕХС») сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары кеңесі («ҚЕХС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік мына баптарды: негізгі құралдар, олар қайта бағаланған құны бойынша есептеледі және қаржы активтері – әділ құны бойынша есептеледі, қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мыңдыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес кәсіпорнының 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау Топтың инвестиция объектісіне қатысудан түсетін айнымалы кіріспен байланысты тәуекелге ұшыраған немесе осындай кіріс алуға құқығы, сондай-ақ инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда Топ инвестиция объектісін мына шарттар орындалған жағдайда ғана бақылайды:

- Топтың инвестиция объектісіне қатысты өкілеттігі болғанда (яғни инвестиция объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін құқығы болған);
- Топта инвестиция объектісіне қатысудан түсетін айнымалы кіріспен байланысты немесе осындай кіріс алуға құқығынан тәуекелге ұшырағыштық болғанда;
- Топта инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болғанда.

Топта инвестиция объектісіне қатысты басым дауыс құқығынан кем немесе ұқсас құқық болған жағдайда, Топ осы инвестиция объектісіне қатысты өкілеттіктің болуын бағалау кезінде барлық ақылға қонымды фактілерді және жағдаяттарды ескереді:

- инвестиция объектісінде дауыс беру құқығына ие басқа тұлғалармен келісім;
- басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс құқығы және ықтимал дауыс құқығы.

Егер фактілер мен жағдаяттар бақылаудың үш құраушысының біреуінің немесе бірнешеуінің өзгергенін білдірсе, Топ инвестиция объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес компанияны шоғырландыру Топ еншілес компанияны бақылауды алған кезден басталады және Топ еншілес компанияны бақылауды жоғалтқан кезде доғарылады.

Еншілес компанияның жыл ішінде сатып алған немесе шығарылған активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке кіргізіледі және Топ еншілес компанияға бақылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыстың әр құраушысы және бақыланбайтын қатысу үлесі, егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінің теріс сальдосына әкелген жағдайдың өзінде Топтың бас компаниясының меншігіне жатады. Қажет болған жағдайда еншілес компаниялардың қаржы есептілігі осындай компаниялардың есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру үшін түзетіледі. Топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын барлық топішілік актив пен міндеттеме, капитал, кірістер, шығыстар мен ақша ағындары шоғырландыру кезінде толық алынып тасталады.

Бақылауды жоғалтпағанда еншілес кәсіпорындағы қатысу үлесінің өзгерісі капиталмен операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес кәсіпорынға бақылауды жоғалтса, ол тиісті активтер мен міндеттемелерді (оның ішінде гудвилді), бақыланбайтын қатысу үлестерін және капиталдың өзге де құралымдарын тануды тоқтатады және туындаған пайданы немесе залалды пайда мен залал құрамында таниды. Қалған инвестицияларды әділ құны бойынша таниды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ

4.1 Бірлескен қызметке қатысу

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар нысанында бірлескен қызметке қатысу үлесі бар.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сай келісіге бірлескен бақылауды жүзеге асырушы тараптардың бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріне құқығы бар. Бірлескен бақылау – шартпен негізделген бірлескен бақылауды жүзеге асыру, бұл маңызды қызметке қатысты шешім қабылдау бірлескен бақылауды жүзеге асырушы тараптардың бірауызды келісімін талап ететін жағдайларда орын алады.

Бірлескен бақылауды анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын айқындау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік қатысу әдісіне сәйкес бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың теңгерімдік құны бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріндегі сатып алу күнінен кейін туындайтын өзгерістердегі үлесті тану салдарынан артады немесе кемиді. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға қатысты гудвилл инвестициялардың теңгерімдік құнына кіреді және өтелмейді, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық табыс туралы есеп Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорын қызметінің қаржылық нәтижелеріндегі үлесін көрсетеді. Осындай объектілердің өзге де жиынтық табысындағы өзгерістер Топтың өзге де жиынтық табысының құрамында ұсынылады. Сонымен бірге егер бірлескен кәсіпорынның меншік капиталында тікелей танылған өзгерістер орын алса, Топ осындай өзгерістердегі өз үлесін мойындайды және егер бұл меншік капиталдың өзгерістері туралы есепте қолданылатын болса, осы фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорындармен операциялары бойынша туындайтын іске асырылмаған пайда мен залалдар Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға қатысу үлесі болатын дәрежеде алынып тасталады.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның пайдасындағы немесе залалындағы үлесі операциялық пайда шегінен тыс тікелей жиынтық табыс туралы есепте берілген. Ол бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның салық салуды есепке алғаннан кейінгі пайдасын немесе залалын көрсетеді.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың қаржылық есептілігі Топ қаржылық есептілігі сияқты есепті кезеңде жасалады. Қажет болған ретте есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру мақсатында оған түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға Топтың инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалдарды тану қажеттілігін айқындайды. Топ әр есепті күнге бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар құнсыздануының объективті айғақтарының болуын анықтайды. Осындай айғақтар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның өтелген құны мен оның теңгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардағы пайда мен залалдардағы үлес» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы есепте таниды.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға елеулі әсерді жоғалтқан жағдайда, Топ әділ құны бойынша қалған инвестицияны бағалайды және таниды. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның бірлескен бақылауды жоғалту кезіне теңгерімдік құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығудан болатын түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі теңгемен берілген. Топтың әр компаниясы өзінің қызмет ететін валютасын айқындайды және әр компанияның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар осы қызмет ететін валютада бағаланады. Компанияның және МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың атқарымдық валютасы – теңге. BTL атқарымдық валютасы АҚШ доллары.

Операциялар мен қалдықтар

Топ компаниялары шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша есептейді.

Шетел валютасында бейнеленген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валюта спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын пайда мен залал баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған пайдалар немесе залалдар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Топ компаниялары

Шоғырландыру кезінде шетелдік бөлімшенің активтері мен міндеттемелері есепті күнге әрекет ететін бағам бойынша теңгемен қайта есептеледі, осындай бөлімшелердің пайдасы мен залалдары орташа бағам бойынша қайта есептеледі. Осындай қайта есептеу кезінде пайда болатын бағамдық айырма өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Шетел бөлімшесі шыққан кезде осы шетел бөлімшесіне жататын өзге жиынтық кіріс құрамдастары пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетелдік бөлімшені сатып алған ретте пайда болатын гудвил және активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны олардың әділ құнына дейін шетелдік бөлімшенің активтері мен міндеттемелері ретінде ескеріледі және есепті күнге қолданыстағы валюта бағамы бойынша қайта есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2014 жылғы 11 ақпанда теңгенің АҚШ долларына және басқа да валюталарға қатысты теңгенің айырбас бағамын ұстап тұрудан бас тарту, валюталық баса-көктеу мөлшерін төмендету және теңгенің айырбас бағамының қалыптасу үдерісіне араласуды қысқарту туралы шешім қабылдады. Құнсыздануға дейін және одан кейін 1 АҚШ долларының айырбас бағамы тиісінше 155,56 теңге және 184,5 теңге болды. 2014 жылғы 24 ақпандағы жағдай бойынша 1 АҚШ долларының айырбас бағамы 185,05 теңге болды.

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

Теңге	**2014 жыл**	2013 жыл
АҚШ доллары	**182,35**	153,61
Ресей рублі	**3,17**	4,69
Еуро	**221,97**	211,17
Грузин лариі	**99,79**	88,47

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.3 Активтер мен міндеттемелерді ұзақ мерзімді айналымдыға /қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ жіктеу

Қаржы жағдайы туралы есепте Топ активтер мен міндеттемелерді ұзақ мерзімді айналымдыға/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық цикл аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса;
- немесе ол өзін айырбастауға немесе есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеу болған жағдайларды қоспағанда, ақша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге актив айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық цикл аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- немесе Топта есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Топ өзге барлық міндеттемені ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

4.4 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Топ негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жол берушілікті пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын есептеу мүмкіндігін ескереді. Топ бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе көрсетілетін барлық актив пен міндеттеме тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-деңгей – Бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-деңгей – Сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-деңгей – Сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.4 Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Қаржы есептілігінде кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Топ оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін айқындайды.

Жылжымайтын мүлік объектілері сияқты елеулі активтерді бағалау үшін сырт бағалаушылар тартылады. Негізгі құралдарды бағалау үш жылда бір рет кезеңділігімен жүргізіледі. Бағалаушыларды таңдау байқау негізінде жүргізіледі. Таңдау өлешемдері ретінде нарықты білу, беделі, тәуелсіздігі және кәсіби стандарттарға сәйкестігі қолданылады.

Әр есепті күнге Топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Топ талдайды. Осындай талдау аясында Топ соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де ақылға қонымды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Топ әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Топ басшылығы сырт бағалаушылардың елеулі бағаларын Топтың аудиторлық комитетіне және тәуелсіз аудиторларға кезең-кезеңімен ұсынады, бұл бағалау кезінде қолданылған негізгі жорамалдарды талқылауды болжайды. Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсаты үшін Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатына, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ақ жоағарыда көрсетілгеніндей, әділ құн көздерінің сатыларында қолданылатын деңгейлер негізінде жіктеді.

Негізгі құралдар әділ құнын, талдау және оны анықтаудың әдістері туралы қосымша ақпарат *5-ескертпеде* келтіріледі.

4.5 Сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Топ айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды, егер олардың теңгерімдік құны негізінен оларды ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Осындай айналымнан тыс активтер және сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген шығу топтары мына екі мәннің – теңгерімдік құнның және сатуға немесе болуге арналған шығындарды шегергендегі әділ құнның кішісі бойынша бағаланады.

Болуге арналған шығындар бөлумен тікелей байланысты қосымша шығындар болып табылады және өзіне қаржы шығындарын және пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды қамтымайды.

Объектіні сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі, егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сақталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылықтың жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтау нақты ниеті болуы тиіс.

Сату немесе бөлу үшін ұстап тұрылған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер өтелімге жатпайды. Сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте айналымдағы/қысқа мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады. Шығатын тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған үйымның құрамдасы болса не сатуға арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді шығаруды жүзеге асыру жөніндегі бірыңғай үйлестірілген жоспарға енгізілген, не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес үйым болса.

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және жиынтық табыс туралы есепте тоқтатылған қызметтен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі. Шоғырландырылған қаржы есептілігіне барлық ескертпе өзіне жалғастырылатын қызметке қатысты сомаларды қамтиды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.6 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған өтелімді (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыстан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда ол болған күннен кейін танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша бағаланады. Топ өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың қалдық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есеп саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның теңгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның осуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік құны негізінде есептелген өтелім мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген өтелім арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған өтелім активтің жалпы теңгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты сатылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы толық ақпарат үшін елеулі есепке алу толғамдарын, бағалау мәндерін және жол берулерді қараңыз *(5 және 23-ескертпелер)*.

Өтелім активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде желілік әдіспен мынадай түрде есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар мен құрылыс	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Топтың Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылыс және жер өтелімге жатпайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың өтелімі әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

4.7 Жалдау

Келісім жалдау ма әлде онда жалдау белгілері бар ма дегенді анықтау жалдау қатынастары басталған күнге келісім мазмұнын талдауға негізделеді. Келісім егер келісімді орындау осы келісім нәтижесінде нақты активті немесе активтерді пайдалануға байланысты болса, және активті немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан екіншісіне өтсе, тіпті ол келісімде анық көрсетілмесе де жалдау немесе жалдау белгілері бар болады.

Топ жалгер ретіндегі

Жалдау қатынастарының басталу күніне жалдау қаржылық немесе операциялық болып жіктеледі. Меншік құқығына байланысты барлық тәуекел мен пайда іс жүзінде Топқа өтетін жалдау қаржылық жалдау болып жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.7 Жалдау (жалғасы)

Жалгер ретіндегі топ (жалғасы)

Қаржылық жалдау жалдау мерзімі басталу күні жалға алынған мүліктің әділ құны бойынша немесе бұл сома аз болса – ең аз жалдау төлемінің дисконтты құны бойынша капиталдандырылады. Жалдау төлемдері қаржылық шығындар мен жалдау бойынша міндеттемелердің негізгі сомасының азаюы арасында міндеттеменің өтелмеген сомасына тұрақты пайыздық мөлшерлеме болатындай етіп бөлінеді. Қаржылық шығындар пайдалар мен залалдар құрамында жиынтық кіріс туралы есепте тікелей көрсетіледі.

Жалға алынған актив оны тиімді пайдалану мерзімі ішінде өтемделеді. Алайда егер жалдау мерзімі соңында активке меншік құқығы Топқа өтетіндігіне негізді сенім жоқ болса, актив оны тиімді пайдалану есепті мерзімі және жалдау мерзімі кезеңдерінің қай қысқасы ішінде өтеледі.

Операциялық жалдау бойынша төлемдер жиынтық кіріс туралы есепте пайдалар мен залалдар құрамында желілік әдіспен жалдаудың бүкіл мерзімі ішінде операциялық шығыстар ретінде танылады.

Топ жалға беруші ретінде

Активке қатысты меншік құқығымен байланысты барлық тәуекел мен пайда іс жүзінде Топта қалатын жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалдау шартын жасау кезінде шеккен бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің теңгерімдік құнына қосылады және жалдаудан алынған кіріс те осы негізде жалдау мерзімі ішінде танылады.

Шартты жалдау төлемі ол алынған кезеңде түсім құрамында танылады.

4.8 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Топ ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал құрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектелген.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті – он жыл ішінде өтеледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен әдісі кем дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

4.9 Зерттеулер мен әзірленімдерге арналған шығындар

Зерттеулерге арналған шығындар шығыстарға олардың пайда болуына қарай жатқызылады. Нақты өнімді әзірлеуге арналған шығындар нәтижесінде пайда болған материалдық емес активті Топ мыналарды көрсетсе танылады:

- материалдық емес активті жасаудың техникалық мүмкіндігі, активтің пайдалануға немесе сатуға қол жетімді болуы;
- материалдық емес активті әзірлеуді аяқтауға, сондай-ақ активті пайдалануға немесе сатуға мүмкіндік немесе ниет болуы;
- актив болашақ экономикалық пайдалылықпен қалай ұштасатындығы;
- әзірленімді аяқтау ресурстардың жеткілікті болуы;
- активті әзірлеу барысында шығындарды сенімді бағалау қабілеті.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.9 Зерттеулер мен әзірленімдерге арналған шығындар (жалғасы)

Әзірленімге арналған шығындарды актив ретінде әуелгі танудан кейін активтер жиналып қалған өтелімді және құнсызданудан болған жиналып қалған шығындарды шығарып тастағанда бастапқы құны бойынша ескеріледі.

Активтер өтелімі әзірленім аяқталған соң, актив пайдалануға дайын болғанда басталады және болашақ экономикалық пайданы алудың болжамды кезеңі ішінде жүргізіледі. Өтелім сату өзіндік құнында көрсетіледі. Әзірлеу кезеңінде актив жыл сайын құнсыздануға тестіден өткізіледі.

4.10 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Топ активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынын туындатушы бөлімше (бұдан әрі – «ААТБ») өтелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, өтелетін құн жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконталады.

Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер (егер ондайлар орын алса) ескеріледі. Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте бес жылға жасалады. Неғұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсудің ұзақ мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжамды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (қорлардың құнсыздануын қоспағанда) болатын залалдар қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылғанда бұрын қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті күнге Топ гудвилді қоспағанда бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайды. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААТБ-ның өтелетін құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтелетін құнын анықтау үшін қолданылған жол берулерде өзгеріс болған жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ өтелімді шегеріп тастағанда теңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, теңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Құнды осындай қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсуі ретінде ескеріледі.

4.11 Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері; берілген қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгенге дейін ұсталып тұратын инвестиция; сату үшін қолда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Топ өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.11 Қаржы активтері (жалғасы)

Бастапқы тану және бағалау (жалғасы)

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Топтың қаржы активтері ақша қаражатын, банк салымдары сауда және басқа да дебиторлық берешекті қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады.

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындамайтын қаржы активін білдіреді, белсенді нарықта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтері құнсыздануды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде өтелім жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық кірістердің құрамына енгізіледі. Құнсыздануымен байланысты залалдар қарыздар жағдайында жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының және дебиторлық берешек жағдайында жалпы және әкімшілік шығындар құрамында есептеледі.

Өтелуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелетін немесе анықталатын төлемдері және өтелу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Топ оларды өтеу мерзіміне дейін нық ұстап тұруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар алғаш бағалағаннан кейін құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің өтелімі жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсыздануымен байланысты залалдар жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамында танылады. Топтың 2014 және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын банк салымдары болған.

Тануды доғару

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды доғарады (яғни Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен шығарылады), егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Топ активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.11 Қаржы активтері (жалғасы)

Тануды доғару (жалғасы)

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активті сол дәрежеде тануды жалғастырады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген актив бойынша кепілдік нысанында болатын жалғасқан қатысу мына мәндердің ең азымен танылады: активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе төлеу Топтың талап етуі бойынша болуы мүмкін өтеудің ең жоғары сомасы.

4.12 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Қаржылық активтердің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- Маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар *(5-ескертпе)*;
- Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер *(9-ескертпе)*;
- Сауда дебиторлық берешек *(11-ескертпе)*;
- Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер *(12-ескертпе)*;
- Озге де ағымдағы активтер *(14-ескертпе)*.

Әрбір есепті күнге Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Егер активтің бастапқы танылғанынан кейін болған бір немесе одан көп оқиға («залалға әкелуші оқиғаның» басталуы) қаржы активі немесе қаржы активтері тобы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарына сенімді бағаға икемді әсер көрсетсе, құнсыздану орын алады.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста түрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Топ алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді. Егер Топ жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жоқ екендігін анықтаса, ол бұл активті несие тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Анықталған құнсызданудан болатын залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен есепті келешек ақша ағындарының келтірілген құны (әлі шекпеген күтілетін келешек кредиттік залалдар есебінсіз) арасындағы айырмашылық ретінде бағаланады. Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған кредиттік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

Активтің теңгерімдік құны балаушы резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал пайда немесе залал құрамында танылады. Төмендетілген теңгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті (жиынтық кіріс туралы есепте қаржы кірісі ретінде көрінетін) есептеу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын шегеру үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Қарыздар және дебиторлық берешек егер оларды болашақта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Топқа берілген болса, тиісті резервтермен бірге теңгерімнен шығарылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.12 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері (жалғасы)

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы бағалау резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді.

Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс есебінде қаржы шығындарының және жалпы әрі әкімшілік шығыстардың кемуі ретінде танылады.

4.13 Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер тиісінше пайда немесе залал, несиелер және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиелер және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарызды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтуы мүмкін.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау олардың жіктелуіне байланысты:

Несиелер мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, өтелімдік құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып өтелім есептелуіне қарай танылады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме өтелімі жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландыру бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме есепті күнге бар міндеттемені өтеу үшін қажетті шығындарды аса үздік бағалау және жинақталған өтелімді шегерген міндеттемелердің танылған сомасы өлшемдерінің ең көбі бойынша бағаланады.

Тануды доғару

Қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, доғарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың теңгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.14 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте берілген таза сома қазіргі кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

4.15 Қорлар

Қорлар сатып алу бастапқы құны бойынша және сатудың таза мүмкін құны екі өлшемнің ең азы бойынша бағаланады.

Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуге кеткен есепті шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

4.16 Ақшалай қаражат және олардың баламалары

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте ақшалай қаражат және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақшалай қаражат және олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафтарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай ақшалай қаражаттан және қысқа мерзімді банк салымдарынан тұрады.

4.17 Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеубойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады *(5-ескертпе)*.

4.18 Қызметкерлерге сыйақылар

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.18 Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)

Актуарлық пайда мен залал актуарлық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуралық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибенің әсерін де қамтиды. Өзге өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын және кадрлық қысқартулар немесе жүзеге асырылған есеп айырысулар әсерін қамти отырып ағымдағы кезеңде танылады. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Шегерім мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім өтелімі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Өзіне актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қайта бағалау нәтижелері тиісті соманы тиісті кірістер мен шығыстар пайда болған кезеңдегі өзге де жиынтық табыс арқылы меншік капитал құрамына тиісті соманы жатқыза отырып, қаржы жағдайы туралы есепте тікелей танылады. Қайта бағалау нәтижелері кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейді.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте «Өзіндік құн», «Әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» баптары құрамында (қызметтер бойынша жіктей отырып) белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердің аталған өзгерістерін таниды:

- өзіне ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын қамтитын қызметтер құны;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Біржолғы демалыс жәрдемақылардан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

4.19 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Топ экономикалық пайда алуды мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Топ агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді көрсету

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.19 Түсімді және басқа да кірістерді тану (жалғасы)

Пайыздық кіріс

Өтелімдік құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтерден алынған кіріс Топтың төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендтер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе төле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

Клиенттерден алынған негізгі құралдар

Топ алынған объект актив айқындамасын қанағаттандыратынын айқындайды, және бұл солай болса алынған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы танылған кезде объект әділ құн бойынша бағаланады, және Топтың болашақ кезеңдерге қатысты орындалуы керек міндеттемелері болған кезде, тиісті сома болашақ кезеңдер кірісі ретінде немесе Топтың мұндай міндеттемелері болмаған жағдайда басқа операциялық кіріс ретінде танылады.

4.20 Салықтар

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы есепті күнге Топ өзінің қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдерде қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс пен залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі гудвилді, активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.20 Салықтар (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығы немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.
Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Бизнесті біріктіру аясында сатып алынған, бірақ осы күнге жеке тану үшін өлшемді қанағаттандыра алмайтын салық пайдалары фактілер мен жағдаяттардың өзгерістері туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда, кейін танылады. Түзету егер ол бизнесті сатып алудың бастапқы есебі аяқталғанға дейін жүзеге асырылған болса, гудвилдің азаюы (егер шамасы гудвил мөлшерінен аспаса) ретінде көрінеді, озге жағдайларда ол пайда немесе залал құрамында танылады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сатулар бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде Қазақстан Республикасының бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алулар бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-мен есепке алуға жатады.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ны салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше есепті күнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Топ қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-ның белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-ның мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ-ға бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен бейнеленеді. Салық органы өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-ның таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ қаржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.21 Меншікті капитал

Жарғылық капитал

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жақтарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Топ ақша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Компанияның қарау мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады. Сенімсіз активтерді бөлуге қатысты міндеттеме бөлуге жататын активтердің әділ құны бойынша бағаланады, ал бұл активтердің әділ құнын қайта бағалау тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Сенімсіз активтерді бөлу кезінде міндеттеменің теңгерімдік құны мен бөлінген активтер теңгерімдік құны арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат есептілікте ашып жазылады.

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған 2014 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген Стандарттар қоспағанда, алдыңғы есепті жылы қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Топ алғаш рет кейбір жаңа стандарттарды және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулерді қолданады. Оларға мыналар жатады:

- *«Инвестициялық ұйымдар»* – ҚЕХС (IFRS) 10, ҚЕХС (IFRS) 12 және ҚЕХС (IAS) 27-ге түзетулер;
- *«Қаржылық активтерді және қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу»* – ҚЕХС (IAS) 32-ге түзетулер;
- *«Туынды құралдардағы жаңалық және хеджирлеу есебін жүргізуді жалғастыру»* – ҚЕХС (IAS) 39-ға түзетулер;
- КРМФО (IFRIC) 21 *«Міндетті төлемдерге» түсіндірме.*

Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаттамасы мен ықпалы төменде баяндалған:

«Инвестициялық ұйымдар» – ҚЕХС (IFRS) 10, ҚЕХС (IFRS) 12 және ҚЕХС (IAS) 27-ге түзету

Бұл түзетулер ҚЕХС (IFRS) 10 *«Шоғырландырылған қаржылық есептілікке»* сай инвестициялық ұйым анықтамасын қанағаттандырушы ұйымдар үшін шоғырлану туралы талапқа қатысты ерекшелікті қарастырады және стандартты пайдалануға көшуге қатысты белгілі бір босатуға қайталай қолданылуы тиіс. Шоғырлануға қатысты ерекешілікке сай инвестициялық ұйымдар өздерінің еншіліес ұйымдарын пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша ескерулері тиіс. Түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені Топтың бірде-бір ұйымы ҚЕХС (IFRS) 10 *«Шоғырландырылған қаржылық есептілікке»* сай инвестициялық ұйым ретінде жіктеу өлшемдерін қанағаттандырмайды.

«Қаржылық активтерді және қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу» – ҚЕХС (IAS) 32-ге түзетулер

Бұл түзетулер «қазіргі кезде танылған сомаларды есепке алуға жүзеге асыру құқығын заңды қорғау қамтамасыз етіледі» деген сөйлемнің мәнін және бір мезілде емес есеп айырысулар амалдарының қолданылатын есеп айырысу төлемдері үшін өзара есепке алу өлшемдерін түсіндіреді және қайталай қолданылады. Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені Топтың бірде-бір ұйымының өзара есепке алу келісімі жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер (жалғасы)

«Туынды құралдардағы жаңалық және хеджирлеу есебін жүргізуді жалғастыру» – ҚЕХС (IAS) 39-ға түзетулер

Бұл түзетулер хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдың жаңалығы белгілі бір өлшемдерді қанағаттандырған жағдайда, хеджирлеуді есепке алуды доғарудан босатуды көздейді және қайталай қолданылуы тиіс. Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені Топтың есепті немесе алдыңғы кезеңдер ішінде туынды құралдары болған жоқ.

ҚЕХСТК (IFRIC) 21 «Міндетті төлемдерге» түсіндірме

ҚЕХСТК (IFRIC) 21 түсіндірмесі ұйым қызметті жүзеге асыруы нәтижесінде заңнамаға сәйкес төлеу міндеттемесі туындайтын міндетті төлемдерді міндетті түрде тануын нақтылайды. Түсіндірме егер міндетті төлемді төлеу міндеттемесі біршама ең төменгі шекті мәнге жету салдарынан туындаса, тиісінше міндеттеме мұндай ең төменгі шекті мәнге толғанша танылмайтынын да түсіндіреді. ҚЕХСТК (IFRIC) 21 түсіндірмесі қайталай қолда нылады. Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені ол алдыңғы кезеңдерде ҚЕХСТК (IFRIC) 21 түсіндірмесінің талаптарына сәйкес ҚЕХС (IAS) 37 *«Резервтер, шартты міндеттемелер және шартты активтерге»* сай тану қағидаттарын қолданды.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылған, бірақ Топ қаржылық есептілікті шығару күніне әлі күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтіріліп отыр. Тізімге Топ бұл стандарттарды олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар»

2014 жылғы шілдеде ҚЕХС кеңесі ҚЕХС (IFRS) 9 *«Қаржылық құралдардың»* түпкілікті нұсқасын шығарды, ол қаржылық құралдар жобасының барлық кезеңінің нәтижелерін көрсетеді және ҚЕХС (IAS) 39 *«Қаржылық құралдар: тану және бағалауды»* және ҚЕХС (IFRS) 9-дың алдыңғы барлық нұсқасын ауыстырады. Стандарт жіктеу мен бағалау, құнсыздану мен хеджирлеуге қатысты жаңа талаптарды енгізеді. ҚЕХС (IFRS) 9 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы кезеңнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға да жол беріледі.

Стандарт ретроспективті түрде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпараттың ұсынылуы міндетті болып табылмайды. 9 ХҚЕС-тің алдыңғы редакцияларының (2009 жылғы, 2010 жылғы және 2013 жылғы) мерзімінен бұрын қолданылуына, егер алғашқы қолдану күні 2015 жылдың 1 ақпанына дейінгі кезеңге келсе, жол беріледі. 9 ХҚЕС-ті қолдану Компанияның қаржы активтерін жіктеуге және бағалауға әсерін тигізеді, бірақ Компанияның қаржылық міндеттемелерінің жіктелуіне және бағалауына әсерін тигізбейді.

ҚЕХС (IFRS) 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмалар шоттары»

ҚЕХС (IFRS) 14 міндетті емес стандарт, ол қызметі тарифтік реттелуге жататын ұйымдарға олар көбінесе қолданып келген қолданыстағы есеп жүргізу саясатының ҚЕХС алғашқы қолданғаннан кейін кейінге қалдырылған тарифтік айырмалар шоттары бойынша қалдықтарға қатысты қағидаттарын қолдануды жалғастыра беруге рұқсат етеді. ҚЕХС (IFRS) 14-ті қолданушы ұйым кейінге қалдырылған тарифтік айырмалар шоттарды қаржылық жағдай туралы есепте жеке жолдармен, ал мұндай қалдықтар бойынша қозғалысты жиынтық кіріс туралы есепте жеке жолдармен ұсынуы тиіс.

Стандарт тарифтік реттеу сипаты және солармен байланысты тәуекелдер туралы, сондай-ақ мұндай реттеудің ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпаратты ашуды талап етеді. ҚЕХС (IFRS) 14 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Топ ҚЕХС бойынша есептілікті дайындап жатқандықтан, бұл стандарт оның қаржылық есептілігіне қолданылмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

ҚЕХС (IAS) 19 «Белгіленген төлемдері бар зейнетақылық бағдарлама: Жұмыскерлердің жарналарына» түзетулер

ҚЕХС (IAS) 19 ұйым жұмыскерлердің немесе үшінші тараптардың жарналарын белгіленген төлемдер бар зейнетақылық бағдарлама есептеуі кезінде ескеруін талап етеді. Егер жарна қызметтермен байланысты болса, олар теріс сыйақы ретінде қызметтер көрсету кезеңіне жатқызылады. Түзетулер егер жарналар сомасы жұмыс өтіліне байланыссыз болса, ұйым мұндай жарналарды қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызу орнына жарналарды қызметтер құны тиісті қызметтер көрсетілген кезеңде кему ретінде тануға құқылы. Түзету 2014 жылғы 1 шілдеден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Топ бұл түзетулер Топ үшін қолдануға болады деп күтпейді, өйткені Топтың бірде-бір ұйымының сырт жұмыскерлердің немесе үшінші тұлғалардың жарналарымен белгіленген төлемдері бар зейнетақылық бағдарламасы жоқ.

2010-2012 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-ті жыл сайын жетілдіру

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді және Топтың қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп болжануда және өзіне мынадай түзетулерді қамтиды:

ҚЕХС (IFRS) 2 «Акцияларға негізделген төлем» (Түзету)

Бұл түзету қайталай қолданылады және нәтижелерге жетудің белгілі бір жағдайларымен және құқық беру жағдайлары болатын қызметтер көрсету кезеңінің жағдайларымен байланысты түрлі мәселелерді түсіндіреді:

- нәтижелерге жету жағдайында қызметтер көрсету жағдайы болуы тиіс;
- мақсатты көрсеткішке контрагент қызметтер көрсетуі уағында қол жетуі тиіс;
- мақсатты көрсеткіш ұйымның немесе осы топ құрамындағы басқа ұйымның қызметіне қатысты болуы тиіс;
- нәтижелерге қол жеткізу жағдайы нарықтық жағдай не олай болмауы да мүмкін;
- егер контрагент әлдебір себеппен құқық берілген кезең ішінде қызметтер көрсетуді доғарса, қызметтер көрсету кезеңнің шарттары орындалмайды.

ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнесті біріктіру» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және бизнесті біріктірумен байланысты шартты өтеу туралы барлық келісім, міндеттемелер (не активтер) ретіндегі жіктеу олар ҚЕХС (IFRS) 9-ды (не егер қолдануға келсе ҚЕХС (IAS) 39) қолдану аясына жататындығына байланыссыз, кейін пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалануы тиіс екендігін түсіндіреді.

ҚЕХС (IFRS) 8 «Операциялық сегменттер» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және мыналарды түсіндіреді:

- ұйым ҚЕХС (IFRS) 8-дің 12-тармағында агрегаттау өлшемдерін қолдану кезінде басшылық қолданған пайымдаулар туралы ақпаратты, оның ішінде осындай түрде агрегатталған операциялық сегменттердің қысқаша сипаттамасын және агрегатталған операциялық сегменттердің ұқсас экономикалық сипаттамасы бар бар екендігі туралы тұжырымды қалыптастыру кезінде бағаланған экономикалық көрсеткіштерді (мысалы, сату және жалпы маржа) ашуы тиіс;
- активтер сегменті және жиынтық активтер туралы ақпарат егер салыстыру операциялық шешімдер қабылдайтын басшылыққа ұсынылатын болса ғана сегмент міндеттемелері бойынша ашылатын ақпарат сияқты ашылады.

ҚЕХС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» және ҚЕХС (IAS) 38 «Материалдық емес активтер» (Түзетулер)

Түзетулер қайталай қолданылады және ҚЕХС (IAS) 16 және ҚЕХС (IAS) 38 аясында актив оның жалпы немесе таза теңгерімдік құнына қатысты бақыланатын деректер негізінде қайта бағаланады деп түсіндіріледі. Бұдан басқа, жиналған өтелім активтің жалпы және таза теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық болатындығы түсіндіріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

2010-2012 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-ті жыл сайын жетілдіру (жалғасы)

ҚЕХС (IAS) 24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және басқарушы компания (негізгі басқарушы қызметекерлерге қызметтер көрсететін ұйым) байланысты ұйым екендігін түсіндіреді және оған байланысты ұйымдар туралы ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қолданылады. Бұдан басқа, басқарушы компания қызметін пайдаланатын ұйым басқару бойынша қызметтерді пайдаланумен байланысты шеккен шығыстар туралы ақпаратты ашуға міндетті.

2011-2013 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-ті жыл сайын жетілдіру

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді және Топтың қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп болжануда және өзіне мынадай түзетулерді қамтиды:

ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнесті біріктіру» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және ҚЕХС (IFRS) 3-ті қолдану саласынан мынадай ерекшеліктерді түсіндіреді:

- ҚЕХС (IFRS) 3 қолдану аясына бірлескен кәсіпорын ғана емес, бірлескен кәсіпкерлік туралы да барлық келісім жатпайды;
- қолдану саласындағы бұл ерекшелік қаржылық есептілікте бірлескен кәсіпкерлік туралы келісімнің өзіне қатысты ғана қолданылады.

ҚЕХС (IFRS) 13 «Әділ құнды бағалау» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және ҚЕХС (IFRS) 13 портфеліне қатысты ерекшелік қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерге қатысты ғана емес, ҚЕХС (IFRS) 9-ды (не егер қолдануға келсе ҚЕХС (IAS) 39) қолдану аясына жататын басқа да шарттарға қатысты қолданыла алатындығын түсіндіреді.

ҚЕХС (IAS) 40 «Инвестициялық мүлік» (Түзету)

ҚЕХС (IAS) 40-тағы қосымша қызметтер сипаттамасы инвестициялық жылжымайтын мүлік пен иесі пайдаланып отырған жылжымайтын мүлікті (яғни негізгі құралдарды) межелейді. Түзету қайталай қолданылады және операцияны анықтау (активті сатып алу немесе бизнесті біріктіру) үшін ҚЕХС (IAS) 40 емес, ҚЕХС (IFRS) 3 қолданылатынын түсіндіреді.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Клиенттермен шарт бойынша түсім»

ҚЕХС (IFRS) 15 2014 жылғы мамырда шығарылды және бес кезеңді қамтитын жаңа үлгіні көздейді, ол клиенттермен шарт бойынша түсімге қатысты қолданылады. ҚЕХС (IFRS) 15-ке сай түсім өтемді көрсететін сома бойынша танылады, оған құқықты ұйым тауарларды беруге немесе клиентке қызметтерге айырбасқа алуды күтіп отыр. ҚЕХС (IFRS) 15 қағидаттары бағалауға және түсімді тануға әлдеқайда құрылымдық көзқарасты көздейді.

Түсім бойынша жаңа стандарт барлық ұйымға қатысты қолданылады және ҚКХС-қа сай түсімді тануға қойылатын қолданыстағы барлық талапты ауыстырады. Стандарт 2017 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты толық көлемде қайталай қолданылады не жаңартылған қайталай қолданумен пайдаланылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Топ ҚЕХС (IFRS) 15 әсерін бағалауда және жаңа стандартты күшіне енудің тиісті күніне қолдануды жоспарлап отыр.

ҚЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» – «Бірлескен операцияларға қатысу үлестерін сатып алу есебін жүргізу» (Түзетулер)

ХҚЕС (IFRS) 11-ге түзетулер бірлескен операциялардың қатысушысы ҚЕХС (IFRS) 3-ке сай бизнесті біріктіруді ескеру үшін қызметі бизнесті білдіретін бірлескен операциялардағы қатысу үлестерін сатып алуды ескеруін талап етеді. Түзетулер сондай-ақ егер бірлескен бақылау сақталатын болса, осы бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алу кезінде бірлескен операциядағы бұрынғы бар қатысу үлестері қайта бағаланбайтындығын түсіндіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

2011-2013 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-ті жыл сайын жетілдіру (жалғасы)

ҚЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» – «Бірлескен операцияларға қатысу үлестерін сатып алу есебін жүргізу» (Түзетулер) (жалғасы)

Сонымен қатар *ҚЕХС (IFRS) 11-ге* қолдану саласынан шығару кіргізілді, осыған сай егер бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) бір ғана соңғы бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, бұл түзетулер қолданылмайды.

Түзетулер бірлескен операциядағы бастапқы қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да, сол бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да қолданылады және келешекті негізде 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады, бұл орайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС (IFRS) 16 және ҚЕХС (IFRS) 38 «Өтелімнің қолданылатын әдістерін түсіндіру» (Түзетулер)

ҚЕХС (IFRS) 16 және ҚЕХС (IFRS) 38 қағидаттары түсім экономикалық пайда құрылымын көрсететінін түсіндіреді, ол активті пайдалану аясында тұтынылатын экономикалық пайда нәтижесінде емес, бизнес қызметінен (актив оның бір бөлігі болады) туындайды. Түсімге негізделген әдіс нәтижесінде негізгі құралдарды өтелімі үшін пайдаланыла алмайды және сирек жағдайда материалдық емес активтер өтелімі үшін ғана пайдаланыла алады. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен басталатын жылдық кезеңдерге қатысты келешекті негізде қолданылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде, өйткені Топ өзінің айналымнан тыс активтерінің өтеліміне арналған түсімге негізделген әдісті қолданған жоқ.

ҚЕХС (IAS) 27 «Жеке қаржылық есептілікке үлесті қатысу әдісі» (Түзетулер)

Түзетулер ұйымдарға инвестицияларды еншілес ұйымдарда, бірлескен кәсіпорындарда және тәуелді ұйымдарды жеке қаржы есептілігінде есепке алу үшін үлесті қатысу әдісін пайдалануға рұқсат етеді. ҚЕХС қолданылатын және өзінің жеке қаржылық есептілігінде қатысу үлесі әдісіне көшу туралы шешім қабылдайтын ұйым бұл өзгерісті қайталай қолдануға тиіс. ҚЕХС-ты алғаш қолданушы және өзінің жеке қаржылық есептілігінде қатысу үлесі әдісін қолдану туралы шешім қабылдаушы ұйым бұл әдісті ҚЕХС-ке көшу күнінен бастап қолдануға міндетті. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Топтың тәуекелдерге бейімділігі туралы және белгісіздігі туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты *(36-ескертпе)*;
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу *(18, 36-ескертпелер)*.

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Топтың болжаулары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Топ бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Топ негізгі құралдарды (технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағалауды 2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша жүргізді. Қайта бағалауды тәуелсіз кәсіби бағалаушы «ПрайсуотерхаусКуперс Такс энд Эдвайзори» ЖШС жүргізді.

Технологиялық мұнайдан басқа негізгі құралдардың әділ құнын анықтау үшін бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-деңгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Бағалаудың пайдаланылған әдіснамасы негізінен алмастырудың өтелімді құнын бағалауға («шығынды әдіс») негізделді. Шығынды әдіс бағаланатын негізгі құралдардың белсенді нарығы болмаған ретте негізінен мамандандырылған активтерді бағалау үшін қолданылады.

Жүргізілген бағалау аясында негізгі құралдардың өтелімділігіне де тест жасалды. Бұл ретте өтелімді құн пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау арқылы есептелді. Пайдаланылуына қарай құндылықты есептеу кезінде мынадай негізгі жол берушілік қолданылды.

	Еселенетін ақша бірліктері		
	Мұнай тасымалдау	Мұнайды ауыстырып құю	Теңіз кемежайы
Дисконттау мөлшерлемесі	12,7%	14,7%	14,5%
Ұзақ мерзімді өсу қарқыны	5,16%	2,2%	2,2%
Бірінші дәрежелі активтің қызмет етуінің қалдық мерзімі	13,6 жыл	10 жыл	10 жыл

Пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау нәтижелері ұсынылатын қызметтерді іске асыру көлеміне, ұсынылатын қызметтерге тарифтер деңгейіне, күрделі және ағымдық шығындар мөлшеріне де сезімтал.

Әрбір есепті күнге Топ өзінің негізгі құралдарының теңгерімдік құны мен есепті күнге әділ құн қолданылып анықталғанмен арадағы айырманың болуын бағалайды. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына қатысты өз бағалауын тағы да қайта қарады. Нәтижесінде басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар әділ құнында 2013 жылғы 31 шілдедегі соңғы қайта бағалаудан бері Компанияда елеулі өзгеріс жоқ деген қорытындыға келді. Нәтижесінде Компания негізгі құралдарының әділ құны олардың теңгерімдік құнына сәйкес келеді. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтелетін құнды анықтаумен байланысты BTL негізгі құралдары әділ құнының өзгеруі жөніндегі ақпарат *6-ескертпеде* толық ұсынылған.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды. Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2-деңгейге жатады (ауыстырылмайтын бақыланатын бастапқы деректер).

Келесі пайымдауды Топ басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болады;
- технологиялық мұнай ТМРжБҚҚ қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРжБҚҚ және Үкімет елдегі жалпы баға көрсеткішіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мүқият қадағалап отырады және тиісінше, егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Топқа ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді, және егер мұнайдың белгілі бір бөлігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРжБҚҚ бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Топқа құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Технологиялық мұнайды қайта бағалау (жалғасы)

Осы факторлардың бәрін назарға алып, басшылық әділ құнын көрсету үшін құбырдағы технологиялық мұнайға мейлінше сай келетін, 2014 жылғы 31 желтоқсанға нарықтың хабардар қатысушысы анықтаған баға бір тонна үшін 164,52 АҚШ доллары (бір тонна үшін 30.000 теңге) болар еді (2013 жылғы 31 желтоқсанға: бір тонна үшін 264,7 АҚШ доллары (40.663 теңге). Мұнай құнының өзгеруінен болған тиімділік 19.736.819 мың теңгені құрады.

2014 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.307.952 тоннаны құрады (2013 жылғы 31 желтоқсан: 2.193.351 тонна). 2014 жылғы 31 желтоқсанға түгендеу нәтижелері бойынша 119.041 тонна (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 24.434 тонна) артық мұнай анықталды және кезең ішінде 4.440 тонна мұнайды есептен шығарды. Топ артық мұнайды өзінің капиталындағы активтерді қайта бағалау бойынша резервті өзгерту жолымен актив (негізгі құрал) ретінде көрсетеді.

Негізгі құралдардың құнсыздануы

Егер активтің немесе ААТБ теңгерімдік құны шығару шығындарын шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса, құнсыздану орын алады. Шығаруға шығындарды шегергендегі әділ құн есебі ұқсас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті күші бар ақпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендегі бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Пайдаланудан болған құндылықты есептеу дисконтталған ақша ағындары моделіне негізделген. Ақша ағындары бюджет негізінде келесі бес жылға анықталады және Топтың ол қызметті жүргізу бойынша міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ААТБ құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жақсартатын елеулі инвестицияларды қамтымайды. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконтталған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған осу қарқынына анағұрлым сезімтал.

BTL тобы активтерінің құнсыздануы

BTL тобы өзіне мынадай ААТБ-ны қамтиды:

- Батуми мұнай терминалы (бұдан әрі – БМТ);
- Батуми теңіз кемежайы (бұдан әрі – БТК).

BTL тобының өтелетін жалпы құны 5 жылға арналған қаржылық бюджет деректеріне сай ақша қаражат ағынын болжауды және 2026 жылға дейін ауыстырып құю көлемінің болжамын пайдалана отырып құндылықтарды қолдану негізінде анықталған. ААТБ үшін болжамды кезең былай анықталды:

- ААТБ БМТ үшін – 2026 жылға дейін. Осы мерзім аяқталуы бойынша операциялық активтерді пайдалану мерзімі жалғасады және ақша ағыны тұрақты болады деген болжам қабылданды.
- ААТБ БТК үшін – 2055 жылға дейін. Осы мерзім аяқталуы бойынша жалдау мерзімі аяқталуына байланысты кемежайды пайдалану доғарылады.

ААТБ БМТ бойынша пайдаланылған болжау

Пайызбен алғанда	**2014 жыл**	2013 жыл
Дисконттау мөлшерлемелері 31 желтоқсанға	**13,78%**	14,7%
Өсімнің ұзақ мерзімді қарқыны 31 желтоқсанға	**1,9%**	2,2%

ААТБ БТК бойынша пайдаланылған болжау

Пайызбен алғанда	**2014 жыл**	2013 жыл
Дисконттау мөлшерлемелері 31 желтоқсанға	**14,02%**	14,5%
Өсімнің ұзақ мерзімді қарқыны 31 желтоқсанға	**2,6%**	2,2%

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан алынатын құндылықтарды есептеу кезінде қолданылған болжау

Активтерді пайдаланудан алынатын құндылықтарды есептеу кезінде ақша ағынын еселейтін әрбір бөлімше үшін мына көрсеткіштерге қатысты жасалған болжаудың мейлінше маңызы болды:

- дисконттау мөлшерлемелері;
- жоспарланатын кезең ішіндегі тарифтер; және
- мұнай мен жүктерді ауыстырып тиеу көлемі.

Дисконттау мөлшерлемелері. Дисконттау мөлшерлемесі ақша ағынын еселеуші бөлімшеге тән тәуекелдерді ағымдық нарықтық бағалауды көрсетеді.

Жоспарланатын кезең ішіндегі тарифтер. БМТ мен БТК жүктерді ауыстырып тиеуге тарифтерді ауыстырып тиеу көлемі, өзара қарым-қатынас тарихы, сондай-ақ ауыстырып тиеу шарты жасалған күнге нарықтық ағымдар негізінде дербес белгілейді.

Мұнай мен жүктерді ауыстырып тиеу көлемі. Бұл болжау маңызды, өйткені саланың өсу қарқынын пайдаланумен қатар басшылық Қара теңіз кемежайы арқылы мұнай мен жүктерді ауыстырып тиеу көлемінің болашақ өзгерісі BTL қызметіне әсерін де бағалайды.

Негізгі болжаулардағы өзгерістерге сезімталдық

Жоғарыда аталған негізгі болжаулардың кез келгеніне қатысты мүмкін өзгеріс құнсыздануға болатын одан арғы заладарға алып келуі мүмкін. Негізгі болжаулардың өтелетін құнға әсері төменде сипатталған:

Дисконттау мөлшерлемелері. Басшылық капиталдың орташа салмақталған құны белгіленгеннен жоғары болу мүмкіндігін назарға алады. Дисконттау мөлшерлемелеріндегі кез келген арту одан арғы құнсыздануға алып келеді.

Жоспарлантын кезең ішіндегі тарифтер. Активтерді құнсыздануға тестілеу мақсатында Басшылық жоспарланған тарифтердегі арту тиісті шығындарға сілтенеді. Егер Топ тарифтерді жабылатын тиісті шығындар деңгейінде ұстап тұра алмайтын болса, одан арғы құнсыздану болуы мүмкін.

Мұнай мен жүктерді ауыстырып тиеу көлемі. Басшылық ауыстырып тиеу көлемі жоспарланғаннан төмен болуы мүмкін екендігін назарға алады. Ауыстырып тиеу көлеміндегі кез келген кему одан арғы құнсыздануға алып келеді.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы қызмет мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (LAS) 8 *«Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге»* сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Топта пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемелері бар. Бұл Топтың құбырлары бойынша мұнай тасымалдайтын жер пайдаланушылардың мұнай қорлары толығымен таусылған жағдайда мүмкін.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге резерв Топ есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады (құбырды бөлшектеу бойынша шығындар сомасын 1 км үшін 3.581 мың теңгені (2013: 2.891 мың теңге) құрайды.

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер құрамында қалдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаған ортаға әсерді бақылау үшін жою қоры құрылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Негізгі болжаулардағы өзгерістерге сезімталдық (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Резервтер сомасы міндеттемені орындаудың күтілетін мерзіміне (17 жыл) құнсыздануды болжалды мөлшерлемесі және төменде берілген есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесі қолданылып есепті кезең аяғына белгіленді.

Пайыздық мәнде	2014 жыл	2013 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі 31 желтоқсанға	**6,2%**	6,0%
Құнсыздану коэффициенті 31 желтоқсанға	**6,0%**	5,6%

Дисконттау мөлшерлемесін есептеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша тәуекелдері жоқ мөлшерлемелерге негізделеді.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қалпына келтіру бойынша міндеттемеге резервтің теңгерімдік құнын 20.631.009 мың теңге құрады (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 16.677.538 мың теңге) *(23-ескертпе)*.

Залалды жою бойынша шығындар бағалары табиғат қорғау талаптарында және заңнама түсіндіруінше әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Бұдан басқа осындай шығындардың бағаларындағы айқынсыздықтар баламаларда, жою, бұзылған топырақты қалпына келтіру әдістемелерінде, дисконт, құнсыздану мөлшерлемесі және осы міндеттеме күшіне енетін мерзім деңгейлерінің әлеуетті өзгерістерін қамтиды.

Егер есептеу кезінде пайдаланылатын салық салынғанға дейінгі дисконттаудың бағаланған мөлшерлемесі басшылық бағасынан 1%-ға жоғары болса, резервтің теңгерімдік бағасы танылған сомадан 2.706.086 мың теңгеге төмен болар еді.

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Топ күмәнді борыштар, жеткізушілерге берген алғытөлемдер және басқа да активтер бойынша резервтер жасайды. Күмәнді шоттарды бағалау кезінде тапсырысшының қызметінің бұрынғы және күтіліп отырған нәтижелері назарға алынады. Экономикадағы, саладағы немесе тапсырысшының нақты сипаттарындағы өзгерістер, шоғырландырылған қаржы есептілігінде ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2014 және 2013 жылғы 31 желтоқсанда күмәнді шоттар бойынша резервтер 756.335 мың теңге, және тиісінше 737.000 мың теңге сомаға құрылды (*9,11,12 және 14-ескертпелер*).

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын, салық заңнамасындағы өзгерістерді, сондай-ақ салық салынатын келешек табыс сомаларын және оларды алу мерзімдерін түсінуге қатысты айқынсыздық бар. Топтың халықаралық операцияларының маңызды әртүрлілігін, сондай-ақ шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатын және күрделілігін есеп ала, нақты нәтижелер мен қабылданған болжалдар арасында пайда болатын айырма немесе осындай болжалдардың келешек өзгерістері есептілікте көрсетілген шығындар сомасын немесе пайдаға салынатын салық бойынша табыстар сомасын түзетуге әкеліп соғады. Негізделген болжалдар негізінде Топ өз қызметін жүзеге асыратын елдің салық органдары жүргізетін салық аудитінің мүмкін салдарларына резервтер жасайды.Осындай резервтердің өлшемі әртүрлі факторларға байланысты, мысалы алдыңғы аудиттердің нәтижелеріне және салық төлеуші-компания мен тиісті салық органының салық заңнамасын түрлі түсінуіне байланысты.Түсініктердегі осындай айырмалар Топ компаниясы тіркелген елде басым жағдайларға байланысты мәселелердің көп болуынан пайда болуы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Негізгі болжаулардағы өзгерістерге сезімталдық (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық жеңілдіктері бойынша оған қарағанда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салынатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады. Болашақ салық салынатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілігінде тануға болатын мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2014 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 7.686.911 мың теңге болды (2013 жылғы 31 желтоқсанда: 6.935.332 мың теңге) *(32-ескертпе)*. 2014 және 2013 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтері болған жоқ.

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжам әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қазақстанда топтық бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты шегерудің тиісті мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің экстраполирленген мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін (МЕУКАМ) ескереді. Тиісті бағалы қағаздар сапасы одан әрі ұдайы талданып отырады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалақы мөлшерінің көбеюі және зейнетақы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

Компания 2014 жылғы 21 қаңтарда Компания қызметкерлерімен Ұжымдық шарттың жаңа редакциясын бекітті. Сондай-ақ, 2014 жылғы 5 ақпанда Компания «ҚазТрансОйл» АҚ-тың жұмыс істемейтін зейнеткерлері мен мүгедектерін әлеуметтік қолдау қағидасын бекітті. Компания осы құжатпен Компанияның есебінде тұрған жұмыс істемейтін зейнеткерлер мен мүгедектерге материалдық көмек көрсетудің жеке мәселелерін белгіледі.

Қолданылған болжамдар туралы әлдеқайда кең ақпарат *18-ескертпеде* келтірілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	11.087.844	97.334.066	8.110.780	71.906.718	88.628.416	89.518.453	12.477.480	36.960.887	416.024.644
Валютаны қайта есептеудің әсері	**1.345.656**	**–**	**465.090**	**2.497.950**	**1.685.013**	**–**	**88.936**	**173.796**	**6.256.441**
Түсімдер	**926**	**962.826**	**1.678.498**	**10.586**	**1.090.951**	**–**	**709.409**	**70.632.440**	**75.085.636**
Шығарылу	**(8.993)**	**(158.670)**	**(80.129)**	**(319.319)**	**(273.547)**	**(212.857)**	**(234.975)**	**(38.024)**	**(1.326.514)**
Капитал есебінен құнсыздану	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**(19.585.387)**	**–**	**–**	**(19.585.387)**
Шығындар есебінен құнсыздану	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**(151.432)**	**–**	**–**	**(151.432)**
Сатуға арнап ұсталатын активтерге ауыстыру	**–**	**–**	**(2.270)**	**–**	**–**	**–**	**–**	**(834)**	**(3.104)**
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	**58.462**	**49.332.447**	**187.871**	**4.362.712**	**22.800.396**	**–**	**1.730.371**	**(78.472.259)**	**–**
Материалдық емес активтерге ауыстырылған *(7-ескертпе)*	**–**	**–**	**–**	**–**	**(123)**	**–**	**–**	**(360.575)**	**(360.698)**
Аударымдар мен ауыстырулар	**–**	**3.786**	**(379.914)**	**7.856**	**189.728**	**–**	**178.544**	**–**	**–**
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	**12.483.895**	**147.474.455**	**9.979.926**	**78.466.503**	**114.120.834**	**69.568.777**	**14.949.765**	**28.895.431**	**475.939.586**
2013 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	**–**	(4.240.358)	(638.843)	(3.320.737)	(4.794.768)	(330.205)	(1.321.562)	(269.270)	(14.915.743)
Валютаны қайта есептеудің әсері	**–**	**–**	**(38.825)**	**(240.396)**	**(182.465)**	**–**	**(22.228)**	**–**	**(483.914)**
Тозу	**–**	**(10.084.580)**	**(1.430.022)**	**(6.521.652)**	**(11.779.338)**	**–**	**(3.358.531)**	**–**	**(33.174.123)**
Шығарылу	**–**	**107.510**	**71.461**	**222.954**	**229.322**	**146.540**	**221.834**	**2.484**	**1.002.105**
Капитал есебінен құнсыздану	**–**	**(44.865)**	**(137.260)**	**(2.936.314)**	**(1.783.089)**	**(101.186)**	**(3.583)**	**(3.962)**	**(5.010.259)**
Шығындар есебінен құнсыздану	**–**	**(64.898)**	**(936.626)**	**(3.770.058)**	**(2.918.653)**	**(45.354)**	**(173.635)**	**(58.776)**	**(7.968.000)**
Сатуға арнап ұсталатын активтерге ауыстыру	**–**	**–**	**1.009**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**1.009**
Аударымдар мен ауыстырулар	**–**	**161**	**16.837**	**(38)**	**(15.918)**	**–**	**(1.042)**	**–**	**–**
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	**–**	**(14.327.030)**	**(3.092.269)**	**(16.566.241)**	**(21.244.909)**	**(330.205)**	**(4.658.747)**	**(329.524)**	**(60.548.925)**

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2012 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны	16.031.057	118.622.650	8.675.196	88.886.854	89.849.511	83.222.530	14.908.797	26.046.328	446.242.923
Валютаны қайта есептеудің әсері	181.390	–	(22.788)	70.193	65.634	–	2.655	3.789	300.873
Түсімдер	76.084	2.904	145.778	452.532	1.500.542	2.348	796.058	29.743.876	32.720.122
Шығарылу	(88.275)	(176.228)	(113.259)	(1.177.346)	(537.836)	(444.756)	(247.646)	(199.971)	(2.985.317)
Капитал есебінен қосымша бағалау	525.965	9.292.586	1.634.581	8.122.706	19.261.449	6.738.331	2.573.664	1.651.182	49.800.464
Шығындар есебінен құнсыздану	(59.645)	(4.074.954)	(292.304)	(5.003.886)	(2.076.767)	–	(505.704)	–	(12.013.260)
Қайта бағалау кезіндегі бастапқы құнымен тозуды және құнсыздануды өзара есепке алу	(5.588.800)	(29.954.950)	(3.408.514)	(23.991.528)	(27.869.211)	–	(5.915.969)	–	(96.728.972)
Сатуға арнап ұсталатын активтерге ауыстыру	(2.319)	–	–	(878.154)	(3.941)	–	–	–	(884.414)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	12.387	3.566.168	1.520.811	5.415.430	8.496.751	–	809.879	(19.821.426)	–
Материалдық емес активтерге ауыстырылған *(7-ескертпе)*	–	–	–	–	(477)	–	(224)	(131.136)	(131.837)
Аударымдар мен ауыстырулар	–	55.890	(28.721)	9.917	(57.239)	–	55.970	(331.755)	(295.938)
2013 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	11.087.844	97.334.066	8.110.780	71.906.718	88.628.416	89.518.453	12.477.480	36.960.887	416.024.644
2012 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	(5.569.240)	(24.434.933)	(2.889.464)	(22.120.423)	(23.177.775)	(330.205)	(4.665.577)	(186.201)	(83.373.818)
Валютаны қайта есептеудің әсері	(51.507)	–	(3.731)	(63.903)	(43.646)	–	625	–	(162.162)
Тозу	–	(9.856.859)	(1.209.427)	(5.992.207)	(9.796.510)	–	(2.809.254)	–	(29.664.257)
Шығарылу	31.947	136.193	100.345	955.285	440.982	306.798	233.415	172.084	2.377.049
Капитал есебінен құнсыздану	–	(537)	(22.363)	(138.566)	(69.601)	(262.238)	(609)	(50.460)	(544.374)
Шығындар есебінен құнсыздану	–	1.345	(22.667)	(25.159)	(14.189)	(44.560)	(2.226)	(542.737)	(650.193)
Қайта бағалау кезіндегі бастапқы құнымен тозуды және құнсыздануды өзара есепке алу	5.588.800	29.954.950	3.408.514	23.991.528	27.869.211	–	5.915.969	–	96.728.972
Сатуға арнап ұсталатын активтерге ауыстыру	–	–	–	73.165	3.918	–	–	–	77.083
Материалдық емес активтерге ауыстырылған *(7-ескертпе)*	–	–	–	–	–	–	19	–	19
Аударымдар мен ауыстырулар	–	(40.517)	(50)	(457)	(7.158)	–	6.076	338.044	295.938
2013 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(4.240.358)	(638.843)	(3.320.737)	(4.794.768)	(330.205)	(1.321.562)	(269.270)	(14.915.743)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.765	28.895.431	475.939.586
Жинақталған өтелім және құнсыздану	–	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)
Қалдық құн	12.483.895	133.147.425	6.887.657	61.900.262	92.875.925	69.238.572	10.291.018	28.565.907	415.390.661
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	11.087.844	97.334.066	8.110.780	71.906.718	88.628.416	89.518.453	12.477.480	36.960.887	416.024.644
Жинақталған өтелім және құнсыздану	–	(4.240.358)	(638.843)	(3.320.737)	(4.794.768)	(330.205)	(1.321.562)	(269.270)	(14.915.743)
Қалдық құн	11.087.844	93.093.708	7.471.937	68.585.981	83.833.648	89.188.248	11.155.918	36.691.617	401.108.901

2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша Компанияда негізгі құралдардың (технологиялық мұнайдан басқа) қайта бағалануы жүргізілді. Қайта бағалау нәтижесінде жиналған тозу негізгі құралдардың теңгерімдік құнының есебіне алынып тасталды да, таза теңгерімдік құны негізгі құралдардың құнын қайта бағаланған құнына келтірілді.

2013 жылы жүргізілген қайта бағалау нәтижесінде кейбір негізгі құралдар объектілерінің әділ құны олардың теңгерімдік құнынан төмен екендігі және соңғы бірнеше жыл ішінде Компания осы объектілерді күрделі жөндеуден және жаңғыртудан өткізбегендігі анықталды. Тиісінше теңгерімдік құнның әділ құннан артық сомасы осы активтер бұрын қосымша бағаланған дәрежеде Компания қайта бағалау бойынша тиісті резервті азайту ретінде көрсетті, ал қалған сома жиынтық кіріс есебінде негізгі құралдардың жалпы сомасы 12.663.453 мың теңгеге құнсыздануы ретінде танылды.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- өрт сөндіру жүйесін қайта құру, объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру және басқалары.

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- салынып жатқан магистральды мұнай құбырларын (оның ішінде «Қазақстан-Қытай» магистральды мұнай құбырын салу мемлекетаралық жобасы аясында іске асырылатын «Құмкөл-Қарақойын» магистральды мұнай құбырының құрылысы);
- «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» («Қаражанбас-Ақтау» учаскесі) және «Өзен-Жетібай-Ақтау» магистральдық мұнай құбырларын қайта құру;
- «Кеңқияқ» БМАС-ты қайта құру;
- өрт сөндіру жүйесін қайта құру, объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру және басқалары.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен өтелінген, бірақ әлі де пайдаланыстағы негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған өтелімі 3.208.581 мың теңгені құрады (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 2.938.299 мың теңге).

2014 жыл үшін аяқталмаған құрылыс құнына кіргізілген тозу сомасы 13.675 мың теңгені құрады (2013 жыл үшін: 11.639 мың теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс 2.957.610 мың теңге көлемінде (2013 жылғы 31 желтоқсанда: 13.613.707 мың теңге) құрылыс жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды. Мұндай төмендеу негізінен 2014 жылы «Құмкөл-Қарақойын» магистральды мұнай құбырының құрылысына арналған материалдар мен босалқы бөлшектерді қолданумен байланысты.

2014 жылғы 31 желтоқсанға Батуми мұнай терминалының негізгі құралдарының қалдық құны 50.000 мың АҚШ доллары (9.117.500 мың теңгеге сайма-сай) болатын кейбір объектілері тасымалдау шарты бойынша Грузия темір жолдары алдында Georgian Transit Ltd міндеттерін қамтамасыз етуде кепілгер болған ТВС Банктің пайдасына қамтамасыз ету ретінде кепілдікке салынды. Кепілдіктің ең жоғарғы сомасы 500 мың АҚШ доллары (91.175 мың теңгеге сайма-сай).

BTL Топ активтерінің құнсыздануы

Топ жыл сайын BTL ААТБ тобын құнсыздану индикаторларының барын және олардың құнсыздануын бағалау үшін сыртқы және ішкі деректерді қарастырады. 2014 жылғы 30 қыркүйекте жүргізілген талдау нәтижесінде Топ BTL ААТБ тобы бойынша құнсыздану индикаторын анықтады, олар мұнай және мұнай өнімдерінің жоспарланған ауыстырып құю деңгейінің төмендеуімен байланысты болған.

2014 жылғы 31 желтоқсанға BTL тобының жалпы өтелетін құны 31.914.291 мың теңгені құрады, оның ішінде БТК ААТБ 18.722.164 мың теңге көлемінде және БМТ ААТБ 13.192.127 мың теңге көлемінде.

Құнсыздануға талдау жасау нәтижесінде басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсанға құнсызданудың 12.934.472 мың теңге сомасында жиынтық залалды айқындады, оның ішінде пайда мен залалдың есебінен 8.087.024 мың теңге және өзге де жиынтық кірістің есебінен 4.847.448 мың теңге. Құнсыздануан болған шығындардың сомасы материалдық емес активтерге (жер пайдалану құқығына) 302.114 мың теңге көлемінде *(7-ескертпе)* және негізгі құралдарға 12.632.358 мың теңге көлемінде бөлінген болатын.

Егер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергенде, активтер бастапқы баға бойынша ескерілсе шоғырландырылған қаржы есепке қосылған негізгі құралдар әр қайта бағаланған санатының теңгерімдік құны төмендегідей көрсетіледі:

	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологилық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға	**9.328.530**	**97.829.484**	**7.155.556**	**37.154.711**	**72.623.710**	**1.168.388**	**7.462.862**	**27.019.861**	**259.743.102**
2013 жылғы 31 желтоқсанға	12.558.408	53.347.278	5.705.043	37.959.883	57.913.313	1.171.808	7.712.998	35.138.347	211.507.078

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Лицензиялар	Бағдарламалық жасақтама	Жерді пайдалануға арналған құқықтар	Өзге де	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	184.757	997.520	4.490.163	28.562	5.701.002
Түсімдер	**15.052**	**168.119**	**–**	**6.762**	**189.933**
Шығарылу	**(3.712)**	**(30.799)**	–	**(528)**	**(35.039)**
Өтелім	**(79.417)**	**(326.044)**	**(125.433)**	**(4.708)**	**(535.602)**
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	**3.712**	**30.799**	**–**	**528**	**35.039**
Құнсыздану залалы	**–**	–	**(302.114)**	**–**	**(302.114)**
Негізгі құралдардан ауыстырулар мен аударымдар *(6-ескертпе)*	**49.949**	**308.711**	**–**	**2.038**	**360.698**
Валютаны қайта есептеу	**7.187**	**221**	**58.118**	–	**65.526**
Аударымдар мен ауыстырулар	**17.379**	**(17.379)**	**–**	**–**	**–**
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	**194.907**	**1.131.148**	**4.120.734**	**32.654**	**5.479.443**
2012 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	254.920	1.060.376	4.639.163	278.767	6.233.226
Түсімдер	5.478	140.701	39.858	–	186.037
Шығарылу	–	(102.971)	–	(633.926)	(736.897)
Өтелім	(79.164)	(332.677)	(109.229)	(29.163)	(550.233)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	–	102.971	–	410.599	513.570
Құнсыздану залалы	–	–	(165.670)	–	(165.670)
Негізгі құралдардан ауыстырулар мен аударымдар *(6-ескертпе)*	905	130.913	–	–	131.818
Валютаны қайта есептеу	798	27	86.041	2.285	89.151
Аударымдар мен ауыстырулар	1.820	(1.820)	–	–	–
2013 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	184.757	997.520	4.490.163	28.562	5.701.002
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	**548.139**	**3.979.087**	**6.174.903**	**84.492**	**10.786.621**
Жинақталған құнсыздану және өтелім	**(353.232)**	**(2.847.939)**	**(2.054.169)**	**(51.838)**	**(5.307.178)**
Қалдық құн	**194.907**	**1.131.148**	**4.120.734**	**32.654**	**5.479.443**
2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	455.682	4.163.442	6.106.597	76.219	10.801.940
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(270.925)	(3.165.922)	(1.616.434)	(47.657)	(5.100.938)
Қалдық құн	184.757	997.520	4.490.163	28.562	5.701.002

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

8. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы инвестициялар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	ҚҚҚ	МұнайТас	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға	40.878.930	12.675.097	53.554.027
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы пайдадағы немесе (залалдағы) үлес	**(6.990.738)**	**735.688**	**(6.255.050)**
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы өзге де жиынтық кірістегі үлес	**3.093.940**	**88.037**	**3.181.977**
Дивиденттер	**–**	**(637.620)**	**(637.620)**
2014 жылғы 31 желтоқсанға	**36.982.132**	**12.861.202**	**49.843.334**

Төмендегі кестелерде бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындар туралы жалпыланған Топтың барабар үлесін қоса қаржы ақпараты берілген:

	ҚҚҚ			
	2014 жылғы 31 желтоқсан		2013 жылғы 31 желтоқсан	
Мың теңгемен	**50%**	**100%**	50%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	**10.238.917**	**20.477.834**	22.462.883	44.925.766
Ұзақ мерзімді активтер	**126.117.022**	**252.234.044**	128.663.581	257.327.162
Қысқа мерзімді міндеттемелер	**(18.218.653)**	**(36.437.306)**	(19.868.226)	(39.736.452)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	**(81.155.154)**	**(162.310.308)**	(90.379.308)	(180.758.616)
Таза активтер	**36.982.132**	**73.964.264**	40.878.930	81.757.860
Қосымша:				
ақша қаражаттары және олардың баламалары	**5.463.275**	**10.926.550**	5.941.869	11.883.738
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	**(14.414.211)**	**(28.828.421)**	(12.637.964)	(25.275.928)
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	**(69.906.297)**	**(139.812.594)**	(77.829.046)	(155.658.092)

	МұнайТас			
	2014 жылғы 31 желтоқсан		2013 жылғы 31 желтоқсан	
Мың теңгемен	**51%**	**100%**	51%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	**2.748.039**	**5.388.312**	1.448.667	2.840.524
Ұзақ мерзімді активтер	**13.841.592**	**27.140.376**	14.835.854	29.089.909
Қысқа мерзімді міндеттемелер	**(675.831)**	**(1.325.158)**	(296.701)	(581.766)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	**(3.052.598)**	**(5.985.486)**	(3.312.723)	(6.495.535)
Таза активтер	**12.861.202**	**25.218.044**	12.675.097	24.853.132
Қосымша:				
ақша қаражаттары және олардың баламалары	**1.742.127**	**3.415.936**	162.279	318.194
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	**–**	**–**	–	–
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	**–**	**–**	–	–

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

8. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

	ҚҚҚ			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2014 жыл		2013 жыл	
Мың теңгемен	**50%**	**100%**	50%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Түсім	**24.084.242**	**48.168.484**	33.848.334	67.696.668
Сүрелі қызметтен жылдағы (залал)/пайда	**(6.990.738)**	**(13.981.476)**	10.648.691	21.297.382
Тоқтатылған қызметтен салықтан кейінгі жылдағы пайда/(залал)	**–**	**–**	–	–
Өзге де жиынтық кіріс	**3.093.940**	**6.187.880**	41.993	83.986
Жиынтық (залал)/кіріс жиыны	**(3.896.798)**	**(7.793.596)**	10.690.684	21.381.368
Дивиденттер	**–**	**–**	–	–
Қосымша:				
Тозу және өтелім	**(7.231.507)**	**(14.463.014)**	(6.602.428)	(13.204.856)
Пайыздық кірістер	**149.964**	**299.928**	572.701	1.145.402
Пайыздық шығыстар	**(4.008.080)**	**(8.016.160)**	(4.916.832)	(9.833.664)
Табыс салығы бойынша үнемділік /(шығыстар)	**2.115.631**	**4.231.262**	(3.879.123)	(7.758.246)

ҚҚҚ-нда АҚШ долларымен берілген қаржы міндеттемелерді (қарыздарды) қайта санау нәтижесінде бағамдық айырмашылықтан залал пайда болды. ҚҚҚ-ның қарызға жататын бағамдық айырмашылықтан болған таза залалы 2014 және 2013 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға 30.738.940 мың теңгені және тиісінше 3.130.316 мың теңгені құрады.

	МұнайТас			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2014 жыл		2013 жыл	
Мың теңгемен	**51%**	**100%**	51%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Түсім	**3.499.277**	**6.861.645**	3.975.326	7.794.757
Сүрелі қызметтен жылдағы пайда	**735.688**	**1.442.525**	1.197.876	2.348.777
Тоқтатылған қызметтен салықтан кейінгі жылдағы пайда/(залал)	**–**	**–**	–	–
Өзге де жиынтық кіріс	**88.037**	**172.621**	1.303.502	2.555.886
Жиынтық кіріс жиыны	**823.725**	**1.615.146**	2.501.378	4.904.663
Дивиденттер	**(637.620)**	**(1.250.235)**	(453.584)	(889.380)
Қосымша:				
Тозу және өтелім	**(1.069.661)**	**(2.097.375)**	(1.010.762)	(1.981.887)
Пайыздық кірістер	**13.164**	**25.812**	23.534	46.145
Пайыздық шығыстар	**(37.891)**	**(74.296)**	(47.804)	(93.733)
Табыс салығы бойынша шығыстар	**(186.415)**	**(365.520)**	(302.729)	(593.586)

9. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР ҮШІН ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	**11.406.977**	5.934.981
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	**(99.526)**	(99.330)
Жиыны	**11.307.451**	5.835.651

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

9. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР ҮШІН ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР (жалғасы)

Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді қарыздар бойынша резервтің қозғалысы мынадай түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
1 қаңтарға	**99.330**	99.330
Бір жылға есептеу	**196**	–
31 желтоқсанға	**99.526**	99.330

10. ТАУАРЛЫ-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тауарлы-материалдық қорлар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	**1.461.052**	937.047
Отын	**763.929**	698.546
Құрылыс материалдары	**157.584**	138.466
Тауарлар	**93.138**	76.520
Арнайы киім	**78.892**	82.764
Химиялық реагенттер	**35.575**	33.496
Өзге де	**488.241**	427.417
	3.078.411	2.394.256
Минус: ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резерв	**(33.853)**	(48.213)
Жиыны	**3.044.558**	2.346.043

Ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
1 қаңтарға	**48.213**	65.413
Бір жылға резервті (қайтару)/есептеу *(27-ескертпе)*	**(5.342)**	2.524
Тауарлы-материалдық қорларды есептен шығару	**(11.554)**	(20.034)
Валюталарды қайта есептеу	**2.536**	310
31 желтоқсанға	**33.853**	48.213

11. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	**2.139.755**	1.203.023
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі *(34-ескертпе)*	**1.941.312**	1.416.969
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	**2.273.771**	2.526.184
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі *(34-ескертпе)*	**102.156**	35.828
	6.456.994	5.182.004
Минус: күмәнді берешектер бойынша резерв	**(653.120)**	(633.072)
Жиыны	**5.803.874**	4.548.932

Сауда және өзге де дебиторлық берешек негізінен «айда немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау жөнінде қызметтер көрсетуге арналған шарттарға сай мұнайдың жеткізілмеген көлемдері бойынша айыппұл мен өсімпұлдарды құрайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

11. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күмәнді берешектер бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
1 қаңтарға	**633.072**	578.189
Бір жылға есептеу	**19.374**	55.905
Дебиторлық берешекті есептен шығару	**–**	(1.071)
Валюталарды қайта есептеу	**674**	49
31 желтоқсанға	**653.120**	633.072

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек мына валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	**5.131.578**	4.128.283
АҚШ долларымен	**534.468**	357.911
Ресей рублімен	**1.248**	1.756
Өзге де валютада	**136.580**	60.982
Жиыны	**5.803.874**	4.548.932

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жиыны	Мерзімі өткізілмеген, әрі құнсызданбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30-60 күн	60-90 күн	90-120 күн	>120 күн
2014	**5.803.874**	**5.094.199**	**528.360**	**74.369**	**50.919**	**36.698**	**19.329**
2013	4.548.932	3.956.772	396.736	107.489	32.584	18.673	36.678

12. ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жеткізішулерге берілген алғытөлемдер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	**665.132**	587.519
Байланысты тараптарға алғытөлемдер *(34-ескертпе)*	**447.876**	257.165
	1.113.008	844.684
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	**(1.073)**	(1.982)
Жиыны	**1.111.935**	842.702

Жеткізушілерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді берешектер бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
1 қаңтарға	**1.982**	1.482
Резервті бір жылға (қайтару)/есептеу	**(909)**	500
31 желтоқсанға	**1.073**	1.982

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

13. ӨТЕЛУГЕ ЖАТАТЫН ҚҚС ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Өтеуге жататын ҚҚС	**6.016.776**	3.038.279
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	**179.293**	106.435
Жиыны	**6.196.069**	3.144.714

14. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	**3.245.840**	3.770.279
Қызметкерлердің берешегі	**43.707**	93.731
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	**42.498**	38.840
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер шығыстары	**26.028**	20.445
Өзге де	**24.802**	26.114
	3.382.875	3.949.409
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	**(2.616)**	(2.616)
Жиыны	**3.380.259**	3.946.793

15. БАНК САЛЫМДАРЫ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк салымдары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді банк салымдары	**31.984.737**	81.554.300
Ұзақ мерзімді банк салымдары	**3.729.880**	576.541
Салымдар бойынша есептелген пайыздар	**127.505**	1.562.238
Жиыны	**35.842.122**	83.693.079

2014 жылғы 31 желтоқсанда банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- қазақстандық банктерде өтеу мерзімі 2015 жылғы желтоқсанда аяқталатын, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 0,6%-дан 3,5%-ға дейін 3-12 айға қысқа мерзімді АҚШ долларында орналасқан банк салымдары (2013 жылғы 31 желтоқсанға: нөл);
- «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-ның Компания қызметкерлеріне беретін ипотека қарызын қамтамасыз етутін 2029 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5-ға дейін пайыздық мөлшерлемемен пайдаланылуы шектелген ұзақ мерзімді салымдар (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 2028 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2% пайыздық мөлшерлемемен);
- шетел банктерінде өтеу мерзімі 2015 жылғы қаңтарда аяқталатын, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 0,65%-дан 3,0%-ға дейін (2013 жылғы 31 желтоқсанға: нөл) 3-12 айға қысқа мерзімді 547 мың теңге сомасында орналасқан банк салымдары (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 4.300 мың теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

16. АҚША ҚАРАЖАТТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	**19.451.877**	–
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	**19.311.501**	22.980.000
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	**2.421.688**	1.152.074
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	**471.928**	1.374.515
Банктердегі ларимен көрсетілген ағымдағы шоттар	**316.560**	67.742
Банктердегі еуромен көрсетілген ағымдағы шоттар	**187.273**	57.604
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	**347**	492
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	**11.724**	11.374
Кассадағы қолма-қол ақша	**1.822**	1.547
Жиыны	**42.174.720**	25.645.348

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қазақстандық банктерде орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың басым бөлігінің сыйақы мөлшері жылдық 0,3%-дан бастап 17%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2013 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 1,7%-дан 10,25%-ға дейін).

17. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ

Жарғылық капитал

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жарияланған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгені құрады.

Акционерге төлем

Дивидендтер

2014 жылғы 28 мамырдағы акционерлерінің жалпы жиналысының шешімімен 1 акцияға 109 теңге есебінен 41.925.280 мың теңге (2013: 1 акцияға 75 теңге есебімен 28.847.670 мың теңге мөлшерінде) мөлшерінде Компания 3 шілдеде өз акционерлеріне дивидендтер төледі, оның ішінде ҚМГ – 37.732.752 мың теңге (2013: 25.962.903 мың теңге), миноритарлық акционерлерге – 4.192.528 мың теңге (2013: 2.884.767 мың теңге).

Акцияға пайда

Акцияға базалық пайда сомалары Топтың бас компаниясы жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген. Компания Топтың бас компаниясы ретінде айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген.

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Топтың бас компаниясының жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайда	**46.430.565**	63.543.600
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған кезеңдегі жай акциялардың өлшенген орташа саны	**384.635.599**	384.635.599
Топтың бас компаниясы ретінде Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті кезеңдегі пайдаға қатысты акцияға базалық пайда *(теңгемен)*	**121**	165

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

17. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (жалғасы)

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Топтың бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	**585.407.217**	590.527.228
Минус: Материалдық емес активтер *(7-ескертпе)*	**(5.479.443)**	(5.701.002)
Минус: Міндеттемелер жиыны	**(127.762.896)**	(123.257.311)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	**452.164.878**	461.568.915
Жай акциялар саны	**384.635.599**	384.635.599
Бір жай акцияның теңгерімдік құны *(теңгемен)*	**1.176**	1.200

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер негізгі қаражаттардың қайта бағалау негізінде және Топтың негізгі құралдарының және бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесінің құнсыздануынан құралған.

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Топтың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резерв	**113.678.936**	148.766.734
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесі	**24.558.743**	23.135.370
Жиыны	**138.237.679**	171.902.104

Меншік капиталдың өзге де резервтері

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша меншікті капиталдың өзге де резервтері 1.810.575 мың теңге мөлшерінде залалды (2013 жылғы 31 желтоқсанға залал 1.016.496 мың теңгені құрады) құрады. Осы резервтің өзгерісі 992.599 мың теңге мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық залалдарды танумен негізделген, оның салық әсері 198.520 мың теңгені құрайды.

Есептілік валютасын қайта есептеу резерві

2014 жылғы 31 желтоқсанға есептілік валютасын қайта есептеу резерві 14.860.910 мың теңгені құрады (2013 жылғы 31 желтоқсанға 10.069.002 мың теңге). Бұл резервтің өзгеруі шетел кәсіпорындарының есептілігінің қайта есептелуімен байланысты.

18. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Негізінен, зейнетақыға қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой күндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаған.

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	**408.757**	322.000
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	**11.204.603**	9.333.180
Жиыны	**11.613.360**	9.655.180

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

18. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы ағымдағы қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Жылдың басына белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар төлеу	**9.655.180**	6.800.263
Таза пайыздық шығыстар *(31-ескертпе)*	**579.311**	417.000
Өткен жылдардағы қызметтер құны *(26, 27-ескертпелер)*	**–**	1.008.000
Ағымдағы жылдың қызметтер құны *(26, 27-ескертпелер)*	**802.461**	495.000
Актуарлық залалдар	**992.599**	1.292.000
Төленген сыйақылар	**(416.191)**	(357.083)
Жылдың аяғына белгіленген қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	**11.613.360**	9.655.180

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарийлік болжамдар мынадай түрде берілген:

	2014 жыл	2013 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	**7,3%**	6,0%
Құнсыздану мөлшерлемесі	**6,04%**	5,6%
Ұзақ мерзімді жылдық төлемдердің болашақта ұлғаюы	**6,04%**	5,5%
Болашақта жалақының өсуі	**6,04%**	6,0%
Өлім-жітім пайызы	**12,0%**	12,0%

2014 және 2013 жылдардағы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 16 жылды құрады.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды жорамалдарға сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	**Төмендеуі**	**Өсуі**
Дисконттау мөлшерлемесі	**-0,5%**	**+0,5%**
	1.058.797	(927.475)
Құнсыздану мөлшерлемесі	**-0,5%**	**+0,5%**
	(933.335)	1.057.500
оның ішінде:		
	-0,5%	**+0,5%**
Болашақта жалақының өсуі	(933.335)	1.057.500
Өмірдің ұзақтығы	**-1 жыл**	**+1 жыл**
	(1.367.730)	964.252

19. БОЛАШАҚ КЕЗЕҢДЕР КІРІСТЕРІ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ кезеңдер кірістері келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер кірістері	**4.423.082**	3.819.666
Байланысты тараптардан болашақ кезеңдер кірістері *(34-ескертпе)*	**–**	260.305
Жиыны	**4.423.082**	4.079.971

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

20. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Сауда және өзге де кредиторлық берешек 2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	**14.907.024**	10.194.390
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек *(34-ескертпе)*	**672.991**	650.602
Үшінші тараптардың өзге де кредиторлық берешегі	**193.726**	249.065
Байланысты тараптардың өзге де кредиторлық берешегі *(34-ескертпе)*	**–**	1.950
Жиыны	**15.773.741**	11.096.007

Сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаған күрделі құрылысқа қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 9.580.016 мың теңге көлеміндегі берешекті қосатын (2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 7.711.017 мың теңге).

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	**15.258.129**	10.550.602
АҚШ долларымен	**105.615**	351.156
Еуромен	**12.455**	13.480
Ресей рублімен	**6.219**	48.590
Өзге де валютада	**391.323**	132.179
Жиыны	**15.773.741**	11.096.007

21. АЛЫНҒАН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған алғытөлемдер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер *(34-ескертпе)*	**10.615.166**	10.706.153
Үшінші тараптардан алынған алғытөлемдер	**6.131.270**	6.475.570
Жиыны	**16.746.436**	17.181.723

22. ТӨЛЕМГЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлемге өзге де салықтар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Жеке табыс салығы	**1.531.057**	998.348
Бейрезидент заңды тұлғалардан түсетін төлемдерден табыс салығы	**609.231**	507.988
Әлеуметтік салық	**504.779**	550.961
Мүлікке салынатын салық	**351.287**	355.611
Төленуге жататын ҚҚС	**12.823**	564
Өзге де салықтар	**217.751**	173.879
Жиыны	**3.226.928**	2.587.351

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

23. РЕЗЕРВТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердің қозғалысы келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

Мың теңгемен	Салықтар бойынша резерв (BTL)	Экология бойынша резерв (Компания)	Өзге де резервтер (Компания)	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға	186.483	41.642	–	228.125
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	**–**	**(7)**	**53.567**	**53.560**
Резервті пайдалану	**–**	**(510)**	**–**	**(510)**
Валютаны қайта есептеу	**34.890**	**–**	**–**	**34.890**
2014 жылғы 31 желтоқсанға	**221.373**	**41.125**	**53.567**	**316.065**
2012 жылғы 31 желтоқсанға	174.406	167.477	11.814	353.697
Бір жылға есептеу	8.671	517	–	9.188
Резервті пайдалану	–	(126.352)	(11.814)	(138.166)
Валютаны қайта есептеу	3.406	–	–	3.406
2013 жылғы 31 желтоқсанға	186.483	41.642	–	228.125

Ұзақ мерзімді резервтер

Мың теңгемен	2014 жыл	2013 жыл
1 қаңтарға сальдо	16.677.538	15.531.037
Бір жылға есептеу	**962.826**	189.265
Бағалауды өзге жиынтық кіріс арқылы қайта қарау	**1.678.425**	–
Бағалауды пайдалар мен залалдар арқылы қайта қарау *(29-ескертпе)*	**275.965**	–
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервінің өтелімі *(31-ескертпе)*	**1.036.255**	957.236
31 желтоқсанға сальдо	**20.631.009**	16.677.538

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Компанияның пайдалануды аяқтағаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу шараларын жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар.

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер құрамында қалдықтарды орналастыру полигондарын жою резерві көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес құрылған, ол бойынша қалдықтарды орналастыру полигон иесі жерді қайта өңдеу және полигон жабылғаннан кейін қоршаған ортаға әсерін мониторингтеу бойынша шаралар жүргізу үшін жою қорын құрады. Сонымен қатар, жою қорын құрмай полигонды пайдалануға тыйым салынған.

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мірзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық *5-ескертпеде* көрсетілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

24. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Жалақы мен өзге де сыйақылар	**5.738.615**	7.385.065
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек *(34-ескертпе)*	**2.871.849**	4.153.476
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	**2.464.587**	3.281.040
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер табыстарының ағымдағы бөлігі	**732.135**	324.578
Зейнетақы қоры алдындағы кредиторлық берешек	**659.667**	593.575
Байланысты тараптардан болашақ кезеңдер кірістерінің ағымдағы бөлігі *(34-ескертпе)*	**260.305**	312.366
Байланысты тараптардың алдында мұнай тасымалдау туралы тапсырыс шарты бойынша берешек *(34-ескертпе)*	**–**	651.706
Өзге де есептеулер	**227.093**	44.086
Жиыны	**12.954.251**	16.745.892

Еңбекақы құрамына еңбекақы төлеу бойынша ағымдағы берешектер, жыл қорытындысы бойынша сыйақы төлеу бойынша міндеттемелер, демалысақы төлеу бойынша міндеттемелер бойынша ағымдағы берешектер кіреді.

25. ТҮСІМ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы түсім келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	**164.393.577**	153.861.014
Мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып құю және темір жолмен тасымалдау	**15.516.062**	17.810.315
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	**8.230.639**	6.816.579
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем*	**6.714.971**	6.345.133*
Су тасымалдау қызметтері	**6.860.568**	6.573.345
Мұнайдың көлік экспедициясыжәне теңіз кемежай қызметтері	**3.787.746**	3.995.350
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	**91.553**	174.555
Өзге де	**1.041.997**	790.514
Жиыны	**206.637.113**	196.366.805

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең екі үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім 45.143.090 мың теңгені және тиісінше 23.386.961мың теңгені құрады (2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең екі үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім 41.333.606 мың теңгені және тиісінше 18.434.349 мың теңгені құрады).

* Жеткізілмеген және мәлімделмеген мұнай көлемдері үшін ақыдан түсетін кірістерді Компания «айда немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау жөнінде қызметтер көрсетуге арналған шарттарына сай алды. 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі салыстырмалы ақпарат өзге де операциялық кірістерде көрсетілуіне байланысты, ағымдағы кезеңде жеткізілмеген мұнай көлемдері үшін ақыдан түскен кірістер сомасы өзге операциялық кірістер емес, түсім ден қайта жіктелді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

26. ӨТКІЗІМНІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өткізімнің өзіндік құны келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	**40.101.012**	35.939.251
Тозу және өтелім	**32.876.926**	29.442.621
Темір жол қызметтері	**9.436.954**	10.298.681
Отын және материалдар	**6.805.708**	6.112.086
Электр энергиясы	**6.280.668**	6.065.868
Жөндеу және қызмет көрсету шығындары	**5.501.143**	4.670.474
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	**4.978.621**	4.895.316
Күзет қызметтері	**4.493.473**	3.466.756
Газға арналған шығындар	**2.435.270**	2.211.319
Әуеден күзету қызметтері	**1.474.160**	1.296.160
Қоршаған ортаны қорғау	**952.258**	612.422
Іссапар шығыстары	**892.934**	816.498
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақылар	**754.969**	1.406.914
Құбырларды диагностикалау	**624.316**	389.203
Сақтандыру	**507.481**	446.548
Байланыс қызметтері	**264.938**	253.297
Операциялық жалға беру	**248.969**	295.453
Өзге де	**2.679.273**	2.349.832
Жиыны	**121.309.073**	110.968.699

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы өндірістік қызметшілердің жалақысын индекстеумен байланысты.

27. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы жалпы және әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	**6.875.924**	6.529.810
Қайырымдылыққа арналған шығыстар	**2.020.737**	166.028
Тозу және өтелім	**819.123**	760.231
Кеңес беру қызметтері	**606.053**	413.088
Кеңсеге қызмет көрсету	**390.499**	355.714
Өтелуге тиісті емес ҚҚС-ты есептен шығару	**342.980**	194.727
Материалдық емес активтердің құнсыздануы	**302.114**	165.670
Іссапар шығыстары	**280.022**	228.849
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	**240.182**	229.479
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	**193.888**	274.705
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	**155.085**	223.186
Оқыту	**140.685**	112.962
Банк қызметтері	**135.476**	111.417
Материалдар және отын	**133.819**	182.300
Байланыс қызметтері	**124.136**	111.544
Сақтандыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	**104.163**	217.343
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар	**47.492**	96.086
Күмәнді берешектер бойынша есептеу, нетто	**18.661**	56.405
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервті (қайтару)/ есептеу, нетто	**(5.342)**	2.524
Өзге де	**667.238**	595.436
Жиыны	**13.592.935**	11.027.504

Топ 2014 жылы Атырау облысындағы 300 орынды орта мектепті, Оңтүстік Қазақстан облысындағы 280 орынды балабақшаны және Павлодар облысындағы 320 орынды балабақшаны салуға демеушілік көмек көрсетті.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де операциялық кірістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Айыппұлдар мен өсімақылардан болған кіріс	**620.787**	349.480
Болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі *(34-ескертпе)*	**312.366**	312.366
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан болған кіріс	**263.499**	314.320
Есептен шығарылған кредиторлық берешектен түскен пайда	**75.689**	23.853
Активтерді сатудан түскен кіріс, нетто	**61.090**	257.696
Басқару қызметінен түскен кіріс	**13.688**	5.505
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын пайдасына шығарылған қаржы кепілдігін тануды доғару *(34-ескертпе)*	**–**	177.743
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар пайдасына шығарылған қаржы кепілдігінің өтелімі *(34-ескертпе)*	**–**	26.463
Өзге де кірістер	**114.353**	124.564
Жиыны	**1.461.472**	1.591.990

29. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫСТАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де операциялық шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің қайта караудан болған шығыстар	**275.965**	–
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар, нетто	**208.654**	461.068
Әрекетсіз тұрған мұнай айдаустанцияларын жою	**89.126**	21.212
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан түскен шығыстар	**14.987**	2.594
Өзге де шығыстар	**61.297**	196.868
Жиыны	**650.029**	681.742

30. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржылық кірістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Банк салымдарынан пайыздық кіріс	**4.407.247**	3.967.511
Дивидендтік кіріс	**80.277**	194.185
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	**14.292**	23.672
Үшінші тараптардан өзге де қаржылық кірістер	**15.231**	7.758
Байланысты тараптардан болған өзге де қаржы кірістері *(34-ескертпе)*	**–**	4.108
Жиыны	**4.517.047**	4.197.234

31. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржылық шығындар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервінің өтелімі *(23-ескертпе)*	**1.036.255**	957.236
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар *(18-ескертпе)*	**579.311**	417.000
Жиыны	**1.615.566**	1.374.236

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

32. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы табыс салығыкелесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	**13.409.791**	18.870.045
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша шығыстар/(үнемділік)	**2.289.155**	(5.022.884)
Табыс салығы	**15.698.946**	13.847.161

2014 және 2013 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	**62.129.511**	77.390.761
Салықтың ресми мөлшерлемесі	**20%**	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	**12.425.902**	15.478.152
Өткен жылдарды түзетү	**(33.207)**	–
Тұрақты айырмалардың салық әсері		
Үлескерлік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын бірлескен кәсіпорындардың залалы/(пайдасы)	**1.251.010**	(2.369.313)
Технологиялық мұнай қалдығынан түскен кіріс	**1.142.794**	198.393
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	**351.955**	607.170
Түрлі салық мөлшерлемелердің әсері	**560.492**	(67.241)
Жиынтық кіріс туралы шоғырлындырылған есепте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	**15.698.946**	13.847.161

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

32. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Мың теңгемен	2014 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2013 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2013 жылғы 1 қаңтар
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер									
Қызметкерлерге беретін сыйақылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	**3.117.632**	**(105.027)**	**493**	**198.520**	3.023.646	1.199.277	–	258.400	1.565.969
Байланыс тараптардың пайдасына болған қаржы кепілдігі	**–**	**–**	**–**	**–**	–	(39.931)	–	–	39.931
Күмәнді қарыздар бойынша резерв	**150.355**	**2.907**	**47**	**–**	147.401	113.051	–	–	34.350
Ескірген және өтімсіз тауарлы-материалдық қорына резерв	**6.242**	**(3.429)**	**28**	**–**	9.643	(3.440)	–	–	13.083
Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелерге резервтер және өзге де резервтер	**48.677**	**(39.487)**	**–**	**–**	88.164	17.425	–	–	70.739
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв	**4.085.750**	**457.097**	**–**	**335.685**	3.292.968	186.761	–	–	3.106.207
Төлемге салық	**97.362**	**(156.528)**	**–**	**–**	253.890	253.890	–	–	–
Қызметкерлерге қарыз беру	**–**	**(5.086)**	**–**	**–**	5.086	(9.354)	–	–	14.440
Байланысты тараптардың келешек кезеңдегі кірістері	**52.061**	**(62.473)**	**–**	**–**	114.534	(62.473)	–	–	177.007
Ішкі топ қарыздары бойынша қаржы міндеттемелері	**128.832**	**128.510**	**322**	**–**	–	–	–	–	–
	7.686.911	**216.484**	**890**	**534.205**	6.935.332	1.655.206	–	258.400	5.021.726
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер									
Төлемге салық	**–**	**–**	**–**	**–**	–	33.759	–	–	(33.759)
Негізгі құралдар	**(48.854.826)**	**(2.505.639)**	**(552.762)**	**4.676.756**	(50.473.181)	3.333.919	83.936	(9.496.299)	(44.394.737)
	(48.854.826)	**(2.505.639)**	**(552.762)**	**4.676.756**	(50.473.181)	3.367.678	83.936	(9.496.299)	(44.428.496)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер	**(41.167.915)**	**(2.289.155)**	**(551.872)**	**5.210.961**	(43.537.849)	5.022.884	83.936	(9.237.899)	(39.406.770)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

32. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы өтелімнің түрлі мөлшерлемелерінің, негізгі құралдардың қайта бағалануы мен құнсыздануынан болған әділетті құнын түзету салдарынан негізгі құралдарды есепке алуда салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

33. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ

Басқару мақсатында Топ қызмет көрсетуіне байланысты бизнес-бөлімшелерге бөлінген және үш есептік сегменттен тұрады:

- Мұнай тасымалдау және сонымен байланысты қызметтер;
- Мұнайды ауыстырып құю;
- Өзге де сегменттер.

Сәйкестендірілетін, бірақ жеке есептік шектен аспайтын сегменттер «Өзге де сегменттерге» біріккен (жеке сегменттердің түсім мөлшері жиынтық түсімнің кемінде 10%). Оларға Батуми теңіз портында құрғақ жүк таситын, паромдық және контейнерлік терминалдарды қолдана отыра құрғақ жүкті (аршылмаған қант, аммоний нитраты, цемент, дән, күнбағыс және күнжара) ауыстырып тиеу және жолаушы терминалының қызметі жатады.

Мұнай тасымалдаумен байланысты қызметтерге есептік шектен аспайтын және қызметтің негізгі түрімен немесе мұнай құбырлары деген Компанияның негізгі активтерімен тығыз байланысқан су тасымалдау, мұнайды сақтау, экспедиторлық, Компаниямен көрсетілетін пайдалану және құбырларға техникалық қызмет көрсету қызметтері кіреді. Қызметтің кейбір түрлері бойынша Топ басшылығына жеке басқарушылық есептілік берілмейді және осыған орай мұндай қызметтер жеке сегмент болып бөлінбейді.

Батуми мұнай терминалын пайдалана отырып, Батуми теңіз порты арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін ауыстырып құю бойынша қызметтер «Мұнайды ауыстырып құю» сегментіне кіреді. Мұнай терминалының кірістері мұнай мен мұнай өнімдерін сақтау, ауыстырып құю және жөнелту арқылы туындайды. Жөнелту қызметіне азербайжан-грузин шекарасынан Батуми терминалына теміржол арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін тасымалдау жатады. Қызметтің бұл түрі мұнайды ауыстырып құюмен тікелей байланысты, сондықтан жеке сегменттікке бөлінбейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

33. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ (жалғасы)

Топ басшылығы сегменттер пайдасына қарай сегменттерді талдайды. Төмендегі кестелерде, тиісінше, 2013 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін Топтың сегменттері бойынша түсім, пайда, актив және міндеттемелер туралы ақпараты көрсетілген:

	2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға				2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға			
Мың теңгемен	**Мұнай тасымалдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)**	**Мұнайды ауыстырып құю (Грузия)**	**Өзге де**	**Сегменттер бойынша жиын**	Мұнай тасымалдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)	Мұнайды ауыстырып құю (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын
Түсім								
Сыртқы клиенттерге сату	**186.996.455**	**15.516.062**	**4.124.596**	**206.637.113**	174.560.034	17.810.315	3.996.456	196.366.805
Барлық түсім	**186.996.455**	**15.516.062**	**4.124.596**	**206.637.113**	174.560.034	17.810.315	3.996.456	196.366.805
Қаржы нәтижелері								
Пайда мен залал арқылы негізгі қаражаттардың құнсыздануы	**(294.384)**	**(7.619.876)**	**(205.172)**	**(8.119.432)**	(12.663.453)	–	–	(12.663.453)
Материалды емес активтердің құнсыздануы	**–**	**–**	**(302.114)**	**(302.114)**	–	–	(165.670)	(165.670)
Тозу мен өтелім	**(30.663.438)**	**(2.284.673)**	**(747.938)**	**(33.696.049)**	(28.263.650)	(1.718.004)	(221.198)	(30.202.852)
Пайыздар бойынша кірістер	**4.380.727**	**17.561**	**24.191**	**4.422.479**	3.947.430	10.953	14.910	3.973.293
Бірлескен кәсіпорындар (залалындағы)/ пайдасындағы үлесі	**(6.255.050)**	**–**	**–**	**(6.255.050)**	11.846.567	–	–	11.846.567
Табыс салығы бойынша шығыстар	**(17.146.980)**	**1.441.763**	**6.271**	**(15.698.946)**	(13.647.262)	(265.163)	65.264	(13.847.161)
Сегмент пайдасы	**52.568.722**	**(5.485.006)**	**(653.151)**	**46.430.565**	62.564.948	748.936	229.716	63.543.600
Активтер жиыны	**544.843.461**	**25.391.508**	**15.172.248**	**585.407.217**	544.763.581	31.127.379	14.636.268	590.527.228
Міндеттемелер жиыны	**118.386.824**	**3.515.708**	**5.860.364**	**127.762.896**	112.645.472	5.905.229	4.706.610	123.257.311
Өзге де ақпаратты ашу								
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар *(8-ескертпе)*	**49.843.334**	**–**	**–**	**49.843.334**	53.554.027	–	–	53.554.027
Күрделі шығындар	**69.871.111**	**1.126.388**	**415.184**	**71.412.683**	24.900.504	3.066.226	2.268.820	30.235.550

Барлық өзге түзетулер мен ерекшеліктер салыстырудың бөлігі болып табылады, олар төменде жете көрсетілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

33. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ (жалғасы)

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Пайданы салыстыру		
Сегменттер пайдасы	**51.560.015**	52.995.198
Түзетулер мен алып тастау	**1.125.600**	(1.298.165)
Үлестік қатысудан болатын (залал)/кіріс	**(6.255.050)**	11.846.567
Топтың пайдасы	**46.430.565**	63.543.600

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Пайданы салыстыру		
Сегменттер бойынша активтер жиыны	**571.177.599**	572.848.054
Түзетулер мен алып тастау	**14.229.618**	17.679.174
Активтер жиыны	**585.407.217**	590.527.228

Мың теңгемен	**2014 жыл**	2013 жыл
Міндеттемелерді салыстыру		
Сегменттер бойынша міндеттемелер жиыны	**127.951.554**	121.940.318
Түзетулер мен алып тастау	**(188.658)**	1.316.993
Міндеттемелер жиыны	**127.762.896**	123.257.311

34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, 24 ҚЕХС *«Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға»* сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, қарым-қатынастың егжей-тегжейіне назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2014 және 2013 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	**Ескертпе**	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		**1.261.676**	806.094
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		**679.430**	609.882
«Самұрық-Казына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		**206**	993
	11	**1.941.312**	1.416.969
ҚМГ мен «Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	11	**102.156**	35.828
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		**2.043.468**	1.452.797

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Байланысты тараптарға берілген алдын алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		**361.049**	176.380
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		**86.746**	80.785
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		**81**	–
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	12	**447.876**	257.165

Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдер кірістерінің ұзақ мерзімді бөлігі мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдегі кірістердің ұзақ мерзімді бөлігі			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан болған алдағы кезеңдегі кірістердің ұзақ мерзімді бөлігі		**–**	260.305
Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдегі кірістердің ұзақ мерзімді бөлігінің жиыны	19	**–**	260.305

Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		**629.359**	632.581
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		**43.632**	18.021
	20	**672.991**	650.602
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек		**–**	1.950
	20	**–**	1.950
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны		**672.991**	652.552

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер мынадай көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		**9.087.230**	8.764.571
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		**1.527.936**	1.941.567
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		**–**	15
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	21	**10.615.166**	10.706.153

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер мынадай көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдындакөлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		**2.871.849**	4.153.476
	24	**2.871.849**	4.153.476
Байланысты тараптар алдында мұнай тасымалдаудың тапсырыс шарттар бойынша берешек			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар алдында мұнай тасымалдаудың тапсырыс шарты бойынша берешек		**–**	651.706
	24	**–**	651.706
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар			
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар		**6.155**	5.516
		6.155	5.516
Байланысты тараптардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлігі			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлігі		**260.305**	312.366
	24	**260.305**	312.366
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны		**3.138.309**	5.123.064

Топтың байланысты тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде берілген:

	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	**2014 жылғы**	2013 жылғы
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен кіріс	**105.183.134**	94.333.240
Бірлескен кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен кіріс	**7.048.142**	5.742.000
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардға көрсетілген қызметтерден түскен кіріс	**6.724.720**	10.878.953
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен кіріс	**19.852**	315.896
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен кіріс	**8**	103
Өзге де байланысты тараптарға көрсететін қызметтерден түскен кіріс	**–**	4.108
Жиыны	**118.975.856**	111.274.300

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен түсетін түсім мұнай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2014 жыл	2013 жыл
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	**8.249.333**	7.998.048
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	**1.250.632**	1.191.689
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	**1.107.080**	1.997
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	**17.758**	–
Өзге де байланысты тараптардан қызметтерді сатып алу	**–**	2.721.149
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	**14.795**	9.226
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан материалдық емес активтерді сатып алу	**111.221**	–
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар сатып алу	**48.000**	–
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар сатып алу	**–**	148.401
Жиыны	**10.798.819**	12.070.510

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың өзге де кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
		2014 жыл	2013 жыл
Байланысты тараптардан болған өзге де кірістер			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар пайдасына шығарылған қаржы кепілдігін тануды тоқтату	28	**–**	177.743
Байланысты тараптардан болған алдағы кезеңдер кірістерінің өтелімі	28	**312.366**	312.366
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар пайдасына шығарылған қаржы кепілдігінің өтелімі	28	**–**	26.463
Жиыны		**312.366**	516.572

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың қаржылық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
		2014 жылғы	2013 жылғы
Байланысты тараптардан болған қаржылық кірістер			
Байланысты тараптардан болған өзге де қаржылық кірістер	30	**–**	4.108
Жиыны		**–**	4.108

Негізгі басқарушы қызметкерлердің мүшелеріне сыйақы төлеу жалпы сомасы келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	**2014 жылғы 31 желтоқсан**	2013 жылғы 31 желтоқсан
Жалақы	**146.847**	121.691
Қысқа мерзімді сыйақы	**33.355**	16.925
Өткен жылдың қорытындысы бойынша сыйақылар	**219.238**	183.989
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленетін сыйақылар	**1.062**	1.301
Жиыны	**400.502**	323.906
Адам саны	**8**	7

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

35. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Айыппұлдық ықпалшараға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызатын және 2014 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2014 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша тек осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді алмағанда Топтың ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау, операцияға қатысушылар байланысты тараптар болып табылатындығын немесе табылмайтындығын назарға алмастан кең ауқымға таралған және халықаралық бизнеске тура немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын барлық салық «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелуін талап етеді.

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты прецедент жағдайлары бар. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-тегжей жетекшілік ету жоқ. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасына байланысты екіұштылықтың болуы салық органдарының Топ ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкеледі, ол өз кезегінде 2014 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтарға, айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеліп соқтырады.

Басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсанға қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Топ ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

Грузиядағы кәсіпорындардың салық міндеттемелері

Грузияның салық кодексіне сәйкес («ГСК»), салық органдары салық салу мақсатында нарық бағаларын пайдалану туралы дәлелденген жазбаша шешім қабылдауға құқылы, егер мәміле байланысты тараптар арасында жасалса. Бірақ ГСК-да тауарлар мен қызметтердің нарық бағасын анықтау жөнінде белгілі нұсқау болғанмен, анықтау механизмі жеткіліксіз әзірленген және Грузияда трансфертті баға белгілеу бойынша жеке заңнама жоқ. Осындай түсініксіздіктің болуы байланысты тараптар арасындағы мәмілелерген салық салуды қарастырған кезде салық органдары ұстанымының екіұштылығын тудырады.

Топтың грузиялық еншілес ұйымдарында Топтың шетелдік еншілес ұйымдарымен, сондай-ақ бір бірімен жасалған мәмілелердің елеулі көлемі бар. Бұл мәмілелер байланысты тараптар арасындағы мәмілелерге жатады және оларға Грузияның салық органдары қарсы болуы мүмкін. Басшылық Топ ұйымдары арасында жасалған мәмілелердегі баға белгілеу нарықтық жағдайларда жүзеге асырылады деген негіздемеге маңызды дәлелдер бар деп есептейді, бірақ нарық бағасын анықтау жөнінде заңнамалық базаның болмағандығынан, салық органдарының ұстанымы Топ ұстанымынан өзгеше болуы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

35. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үдерісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Топтың осы қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне едәуір теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді *(5, 23-ескертпелер)*.

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өңірлерінде таралған сақтандырып қорғаудың көптеген нысандары тұтас алғанда әлі қол жетімді емес.

Топ мүлікті, Топтың объектілерінде болған немесе оның қызметіне жататын апат нәтижесінде мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін үшінші тұлға алдында жауаптылықты сақтандыруды жүзеге асырады.

Шарттық міндеттемелер

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін 29.256.791 мың теңгеге сомаға (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 33.130.344 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлесіп бақылайтын кәсіпорындардың негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелерінде Топтың үлесі 159.201 мың теңгені (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 1.248.036 мың теңге) құрады.

Сот талқылаулары

Грузия темір жолымен болған сот талқылаулары

Грузия темір жолы (бұдан әрі – «ГТЖ») 2005 жылғы желтоқсанда BTL тобына кіретін Батуми мұнай терминалына қарсы 2003 жылғы мамырдан бастап 2005 жылғы қарашаға дейін вагон-шандардың тұрып қалуы нәтижесінде болған 13.942 лари (1.391.272 мың теңгеге барабар) берешекті өндіру фактісі бойынша талап-арызбен сотқа жүгінді.

Топ басшылығы ГТЖ-ның талап-арызын негізсіз деп есептейді және залалдар тәуекелін мүмкін болатын ретінде бағалады әрі тиісінше залалдар бойынша резерв танылмады.

«Батуми халықаралық контейнер терминалы» ЖШҚ-мен болған сот талқылаулары

№4, №5, №6 айлақтарды, белгілі бір жылжитын мүлікті және 13 га жерді 48 жыл кезеңіне жалға беруші «Батуми халықаралық контейнер терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БХКТ») жалдау шартын бұзғаны үшін «Батуми теңіз кемежайы» ЖШҚ-ға қарсы талап-арыз берді. БХКТ 5.422 мың АҚШ доллары (988.702 мың теңгеге барабар) мөлшерінде материалдық және моральдық залалды өтеуді талап етті. Қазіргі кезеңде дау тараптары арасында дауды түпкілікті тоқтату туралы келісім жасасу мақсатында дауды 6 (алты) айға тоқтата тұру туралы меморандумға қол қойылды.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы БХКТ-ның талап-арызы бойынша залалдар тәуекелін мүмкін болатын ретінде бағалады әрі тиісінше залалдар бойынша резерв танылмады.

Батуми Теңіз Порты активтерінің экспроприациясы (бұдан әрі – «БТП»)

BTL (бұдан бұрын – «BIHL») мен Грузия Үкіметінің арасындағы БТП-ны сенімгерлікпен басқару туралы келісімге сәйкес, егер БТП қатарынан 2 жыл бойы ауыстырып құюдың жылына 4 млн. тонна ең аз көлемі бойынша өз міндеттемелерін орындай алмаған жағдайда, Грузия Үкіметінің БТП активтерін экспроприациялауға құқығы бар.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БТП арқылы ауыстырып құюдың нақты көлемдері 7,8 млн. тоннаны (2013: 10 миллион тонна) құрағандықтан, Топ басшылығы БТП Грузия Үкіметінің тарапынан мемлекеттік экспроприациялау қаупіне ұшыраған жоқ деп есептейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

36. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелері құрамына саудалық және өзге де несиелік берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең бастысы Топтың шаруашылық қызметін қаржыландыруға қолданылады. Топтың тікелей шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болатын сауда дебиторлық берешегі, ақша мен ақша баламалары бар.

Топ нарық тәуекеліне бейім, ол несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұрады.

Топ басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Топ мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Топ саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай сауда операцияларын жасауды қалайтын барлық клиент, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, топқа берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің теңгерімдік құны болады. Топта несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

Топ салымдарды қазақстандық және шетелдік банктерде орналастырады (15 және 16-*ескертпелер*). Топ басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді болдырмау мақсатында осы банктердің несие рейтингін мерзімді қарастырады. Топ басшылығы жақындағы халықаралық несиелік дағдарыс пен одан кейін болған банктердің несиелік рейтингілерінің өзгерістері төтенше несиелік тәуекелге негіз болмайды деп есептейді. Тиісінше, банк салымдары бойынша құнсыздануға қор талап етілмейді.

Келесі кестеде «Moody's», «Fitch Ratings» және «Standard&Poors» агентігінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдары мен ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Банктер	Орналасқан жері	Рейтинг 2014 жыл	Рейтинг 2013 жыл	2014 жыл	2013 жыл
«Халық Банк» АҚ	Қазақстан	**BB/Тұрақты**	Ba2/Тұрақты	**43.979.994**	34.892.638
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	**B/Тұрақты**	B2/Тұрақты	**19.958.265**	44.793.592
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	**B+/Тұрақты**	B/Жағымды	**8.787.871**	10.040.000
«Сбербанк России» АҚ	Қазақстан	**BB+/Жағымсыз**	Ba2/Тұрақты	**2.001.131**	10.424.707
BNP Paribas	Кипр	**A1/Жағымсыз**	A2/Тұрақты	**1.878.023**	922
«Delta bank» АҚ	Қазақстан	**–**	–	**985.401**	–
TBC Bank	Грузия	**B1/Тұрақты**	B1/Тұрақты	**184.174**	23.502
Basis Bank	Грузия	**BB/Тұрақты**	B/Тұрақты	**117.980**	17.358
Hellenic Bank	Грузия	**Caa3/Тұрақты**	Caa3/Жағымсыз	**92.269**	318.280
Bank of Georgia	Грузия	**B1/Тұрақты**	B1/Тұрақты	**28.264**	13.825
Bank of Cyprus	Грузия	**Caa3/Тұрақты**	Ca/Жағымсыз	**1.094**	6.450
Cartu Bank	Грузия	**–**	–	**365**	154
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	**–**	–	**167**	490
«RBS Банк» АҚ	Қазақстан	**A3/Жағымсыз**	A3/Жағымсыз	**12**	41
«Сити Банк» АҚ	Қазақстан	**A2/Тұрақты**	A2/Тұрақты	**10**	5
«ЦентрКредит Банк» АҚ	Қазақстан	**B2/Тұрақты**	B2/Тұрақты	**–**	5.103.161
«Каспи банк» АҚ	Қазақстан	**B1/Тұрақты**	B1/Тұрақты	**–**	2.000.000
«Банк Kassa Nova» АҚ	Қазақстан	**B/Тұрақты**	B/Тұрақты	**–**	1.000.000
Berenberg Bank	Кипр	**–**	–	**–**	701.690
«АТФ Банк» АҚ	Қазақстан	**B-/Тұрақты**	B-/Тұрақты	**–**	62
«HSBC Банк Қазақстан» АҚ ЕБ	Қазақстан	**–**	–	**–**	3
Жиыны				**78.015.020**	109.336.880

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Топ ақшалай қаражаттарының тапшылық тәуекеліне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағындары талданады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

36. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Өтімділік тәуекел (жалғасы)

Келесі кестеде 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Мың теңгемен	Сұраныс бойынша	<1 жыл	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	**-**	**15.553.243**	**47.929**	**172.569**	**-**	**15.773.741**
Жиыны	**-**	**15.553.243**	**47.929**	**172.569**	**-**	**15.773.741**
2013 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	-	10.736.434	84.725	274.848	-	11.096.007
Жиыны	-	10.736.434	84.725	274.848	-	11.096.007

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың теңгемен	АҚШ Доллары	Ресей рублі	Еуро	Өзге валюталар	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	**54.518.667**	**5.791**	**198.579**	**510.579**	**55.233.616**
Міндеттемелер	**877.396**	**53.998**	**26.131**	**529.361**	**1.486.886**
2013 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	1.518.949	15.207	71.429	174.963	1.780.548
Міндеттемелер	713.061	100.888	18.703	301.501	1.134.153

Топтың операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін ресми құралдары жоқ. Топта шетел валютасында жасалатын мәмілелермен байланысты тәуекелдер бар. Ондай тәуекелдер АҚШ долларында болатын кіріске байланысты пайда болады.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі табысының (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары мен ресей рублі айырбас бағамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Топтың меншік капиталына әсері мардымсыз.

Мың теңгемен	Валюта айырбас бағамының өсуі/төмендеуі	Салық салуға дейін табысқа әсері
2014 жыл	**+17,37%**	**9.317.893**
АҚШ доллары	**-17,37%**	**(9.317.893)**
2014 жыл	**+33,54%**	**(16.168)**
Ресей рублі	**-33,54%**	**16.168**

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

36. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Валюталық тәуекелдік (жалғасы)

Мың теңгемен	Валюта айырбас бағамының өсуі/төмендеуі	Салық салуға дейін табысқа әсері
2013 жыл	+30,00%	241.766
АҚШ доллары	+10,00%	80.589
2013 жыл	+20,00%	(17.136)
Ресей рублі	-20,00%	17.136

Капиталды басқару

Капиталды басқаруға байланысты Топтың негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Топ қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту.

Топ капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Топ капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2014 және 2013 жылдардың 31желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың айтарлықтай берешек сомасы болған жоқ. Есепті күнге Топтың ақша қаражатының берешегінен асатын елеулі сомасы бар.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақшалай қаражаттардың, банктердегі депозиттердің, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің теңгерімдік құны қаржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.